DUTCH BIRDING

VOLUME 13 • NO 3 • 1991

Dutch Birding

Postadres Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland

Faxadres Dutch Birding, p/a IVN (Paul Böhre), Amsterdam, Nederland, 020-6266091

Redactiesecretariaat Gerald Oreel (020-6730710)

Redactie Arnoud van den Berg, Tom van der Have, Graham Holloway, André van Loon, Gerald Oreel, Frank Rozendaal en Hans Schekkerman; DB Actueel: Max Berlijn, Ruud van Dongen en Jaap Eerdmans

Fotografische redactie René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Nederland (010-4508879)

Productie en lay-out André van Loon (020-6997585) en René van Rossum

Advertenties Roy de Haas (03240-62819)

Redactiemedewerkers Klaas Eigenhuis, Ted Hoogendoorn, Edward van IJzendoorn, Karel Mauer en Hans van der Meulen

Abonnementen 1991: NLG 45 (Nederland) of BEF 900 (België); NLG 50 (overige landen binnen Europa) en NLG 55 (landen buiten Europa). Girorekening (Nederland) 41 48 343; girorekening (België) 000 1592468 19; bankrekening 54 93 32 065 van Algemene Bank Nederland (Amsterdam). Rekeningen tnv Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland.

Voor abonnementen, inlichtingen en adreswijzigingen kan men zich richten tot: Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert artikelen en mededelingen over de morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in Nederland en Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied.

Manuscripten behoren te worden uitgevoerd in machineschrift met een dubbele regelafstand en een ruime marge aan beide zijden.

Een lijst met tarieven voor de betaling van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij het redactiesecretariaat.

Dutch Birding Association

Adres Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland

Bestuur Paul Knolle (voorzitter), Enno Ebels (secretaris), Arnold Veen (penningmeester), Paul Böhre (public relations), Arnoud van den Berg, Roy de Haas, Peter Meijer, Gerald Oreel en Frank Rozendaal

Bestuursmedewerkers Eugène van der Burg, Ron van den Enden, Leo Heemskerk, Ferry Ossendorp, Wim van der Schot, Kees Tiemstra, Dieuwke van der Veen en Peter van der Wolf

Travel-report service Dirk de Moes, Dartheideweg 2, 3956 NN Leersum, Nederland (03430-17115)

Telefoonlijnen 06-320 321 28 (vogellijn 50 cpm); 01720-38100 (inspreeklijn)

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna

Adres CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland

Leden Arnoud van den Berg (voorzitter), Pieter Bison (secretaris 020-6715783), Rolf de By (archivaris), Klaas Eigenhuis, Gerald Oreel, Cock Reijnders, Kees Roselaar en Gerard Steinhaus; SOVON-vertegenwoordiger: Ruud van Dongen

© 1991 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Albédon/Klop BV, Postbus 3211, 2220 CE Katwijk, Nederland

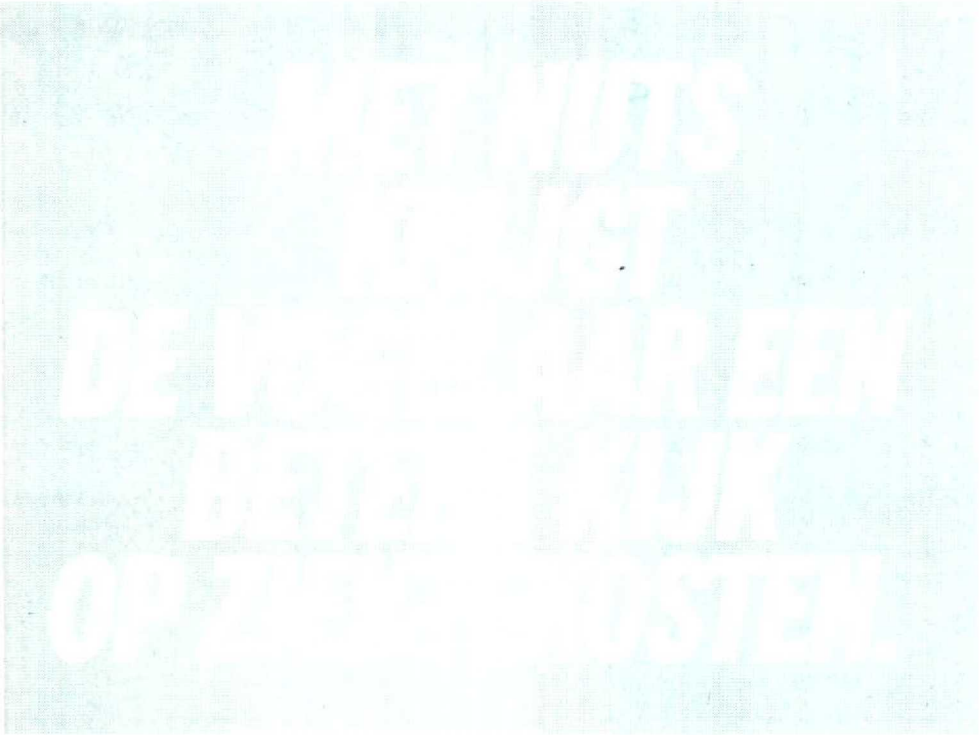

Wie op zoek is naar de beste ziektekostenverzekering moet zijn ogen goed openhouden. Want ook op dit gebied heb je bijzondere en minder bijzondere "soorten". Zo mag de Zeker Beter Polis van Nuts bijzonder genoemd worden. Omdat het een zeldzaam goede ziektekostenverzekering is voor een bescheiden premie (al vanaf f 26,– per persoon per maand!). Ontwikkeld door Nuts, specialist in ziektekosten met meer dan 35 jaar ervaring. En niet te vergeten met een uitzonderlijke visie. Want Nuts werkt zonder winstoogmerk en uitsluitend in het belang van de verzekerde. Het is dan ook in uw belang om uw assurantie-adviseur binnenkort eens naar de Zeker Beter Polis van Nuts te vragen.

Of, dat kan ook, bij Nuts de gratis brochure "Een betere kijk op ziektekosten." aan te vragen.

NUTS
ZIEKTEKOSTEN
VERZEKERING

NUTS ZIEKTEKOSTENVERZEKERING N.V.
VERZEKEREN IS VOORUITZIEN

Stadhoudersplantsoen 214, 2517 SK 's-Gravenhage. Telefoon 070-310 06 14.

NATUUR & BOEK

specialist voor bioloog en natuurliefhebber

Een Witgatje is niet in de eerste plaats een klein beest, eerder een beest dat zich kenmerkt door een wit gatje, een witte stuit, een wit achterwerk. Waar een Witgat aan doet denken, laat zich raden: onder de tafel hou je stil, daar zat juffrouw Dikkebil; Dikkebil zo hiet ze - enzovoort, u kent het versje.

Een Goudhaan doet denken aan een goudfazant of aan Guus Geluk en het woord Goudhaantje geeft gedachtenassociaties van subtieler niveau; inderdaad ook aan een mooie jongen met veel geld en veel geluk. Als vogelnaam één van de zinvol gebruikte verkleinwoorden in onze taal: laat het ook nog een klein vogeltje wezen!

BLADKONING is onze aankondiging van vogelboeken. We mogen hopen dat ons gebruik van een megalomaan woord niet heeft geleid tot 't streven alle vogelnamen zonder verkleinend achtervoegsel ingang te doen vinden. We mogen trouwens hopen dat onze vogelboeken vaak zullen helpen een Bladkoninkje te vinden en herkennen.

De BLADKONING kent u nog niet? Die komt op verzoek.

NATUUR en BOEK Bankastraat 10 NL 2585 EN Den Haag

ZWARE TOCHT ~ LICHTE UITRUSTING

Om het hele jaar te kunnen kamperen, klimmen, bergwandelen, kanoën, fietsen; om 's winters te kunnen skiën heeft u een goede uitrusting nodig. Bever/E.S. heeft alles in huis voor elke tocht.

Een greep uit ons enorme assortiment:
- lichtgewicht tenten
- slaapzakken, hoge donskwaliteit, synthetisch
- rugzakken, de grootste kollektie van Nederl.
- kleding, ventilerende regenkleding, skikleding,
- donsjacks, warmte ondergoed, fiberpelstruien
  berg(wandel)schoenen
- ski's skischoenen; ook verhuur
- kaarten, reisgidsen, boeken, etc.

Kom snel eens bij ons kijken of vraag de zomer- of winterkatalogus: 070-3883700

BEVER ZWERFSPORT **ERDMΔN SCHMIDT**

Den Haag	Calandplein 4 2521 AB	**Arnhem**	Utrechtsestr. 5	**Haarlem**	Zijlweg 63
Bever Boek Kaart	Id. 070-3885839	**Breda**	Wilhelminastr. 22	**Hilversum**	's Gravelandseweg 28
Rotterdam	Adm de Ruyterweg 33	**Apeldoorn**	Brinklaan 45	**Hoogeveen**	Weberstr. 7
Utrecht	Balijelaan 12				

For all that's best in birding

BIRDING WORLD

Identification papers. Photo essays. Conservation news.
Birdwatching holidays. All the latest sightings. Rarity reports.

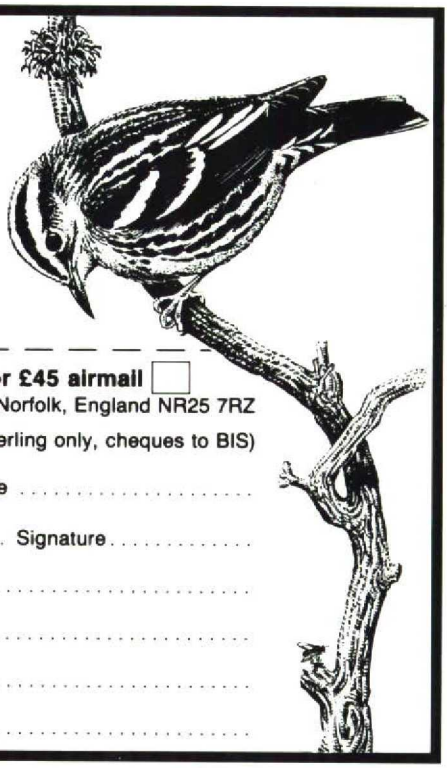

ANNUAL SUBSCRIPTION (12 ISSUES): £26 ☐, or £45 airmail ☐

To: BIS, Stonerunner, Coast Road, Cley next the Sea, Holt, Norfolk, England NR25 7RZ

☐ Giro (account no. 2102102), or ☐ Bank cheque (£ sterling only, cheques to BIS)

☐ Credit card. Type..... Expiry Date .....

Card No..... Signature.....

Name .....

Address .....

.....

.....

AANBIEDING

Kowa TSN-1 45' + 20-60x zoom, ƒ 1295,–
Kowa TSN-3 45' + 20-60x zoom, ƒ 1995,–
Kowa TS 601 45' + 20-60x zoom, ƒ 825,–

Nieuw van Kowa!!!
Lupinus 8x42 BGA Rubber met tas, ƒ 695,–
Lupinus 10x42 BGA Rubber met tas, ƒ 795,–

Optolyth
Toering 10x40 BGA Rubber met tas, ƒ 1175,–
Toering 7x42 BGA Rubber met tas, ƒ 1195,–

Prijzen incl. BTW

architectura+natura

internationaal booksellers

Leliegracht 44 - 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-23 61 86 - Holland

- The Handbook of Australian New Zealand and Antartic Birds
  Steven Marchant and Peter Higgins
  illustrated by Jeff Davies **ƒ 467,50**

- Guide to the Birds of Madagascar
  Olivier Langrand
  illustrated by Vincent Bretagnolle
  ƒ 110,–

- Vogeldeterminatie:
  Handboek voor het identificeren van vogels
  Harris, Tucker, Vinicombe
  bewerkt door Arnoud B. van den Berg
  ƒ 52,50

DUTCH BIRDING SERVICE
KIJK EN VERGELIJK !

DUTCH BIRDING in samenwerking met DANUBIA BELGIUM

NIEUW ! ZEER LAAGGEPRIJSD NIEUW !

	NLG
BAUSCH & LOMB ELITE LEVENSLANGE GARANTIE	
10 x 42 (rubber) lederen etui	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 42 (rubber) lederen etui	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
ZEISS WEST 30 JAAR GARANTIE	
10 x 40 BGAT (rubber) + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
7 x 42 BGAT (rubber)	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 56 BGAT (rubber)	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
15 x 60 BGAT (rubber) kompleet	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
10 x 25 B + speciale tas	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 20 B	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
OPTOLYTH 30 JAAR GARANTIE	
Alpin 10 x 40 (rubber) + speciaal etui	755
Alpin 10 x 50 (rubber) + etui	825
Alpin 12 x 50 (rubber) + etui	895
Alpin 8 x 40 (rubber) + speciale tas	745
Touring 10 x 40 BGA (rubber) + speciale tas	1595
Touring 7 x 42 BGA (rubber) + speciale tas	1325
Royal 9 x 63 (rubber)	1495
Telescoop TBS 80 (groen rubber) + 20 x WA lens	1848
Telescoop TBS 80 (groen rubber) + 30 x lens	1690
40 x lens voor TBS 80	220
OPTICRON 5 jaar garantie (Japans)	
10 x 40 ZWCF (rubber) WA	355
10 x 50 ZWCF (rubber) WA	365
8 x 42 ZCF Dioptron WA	595
10 x 42 ZCF Dioptron WA	595
10 x 50 ZCF Dioptron WA	625
Telescoop (45° , 60 mm) + 20-60 x zoomlens	1045
JAPANSE / RUSSISCHE VERREKIJKERS	
8 x 30 Tento USSR + etui	110
20 x 70 ZCF + etui	625
7-15 x 35 ZCF zoom + kompas	335
8 x 21 mini (rubber) + kompas	315
STATIEVEN	
Slik SL 67	495
505 QF (3,800 gr.)	538
Slik SEC 16 (met pistoolgreep, 2800 gram)	415
Autoraamstatief	135

Informatie: Roy de Haas
Telefoon: 03240 - 62819

Prijzen miv. BTW en porto
Wijzigingen voorbehouden

Bovenstaande artikelen kunnen besteld worden door het vereiste bedrag over te maken op giro 4148343 tnv Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland, ovv het/de gewenste artikel(en). De bestelling wordt binnen drie weken goed verpakt per post thuisbezorgd.

Jufferkraanvogels bij Asten in augustus-september 1989

Max Berlijn

Op 10 september 1989 werd via de Dutch Birding-inspreeklijn gemeld dat er twee Jufferkraanvogels *Anthropoides virgo* aanwezig waren langs de Veluwsedijk bij Asten, Noordbrabant. Diezelfde dag konden vele vogelaars de vogels bekijken. Om 18:00 vlogen de vogels weg in noordwestelijke richting, vermoedelijk naar een slaapplaats op de Strabrechtse Heide, een bekende slaap- en pleisterplaats voor Kraanvogels *Grus grus*. De volgende dag keerden de vogels om 7:00 terug op hetzelfde veld als waar zij de vorige dag verbleven. De vogels foerageerden op mais en andere granen waarmee de akker bezaaid was. Volgens de boer die dit veld beheerde waren de Jufferkraanvogels al sinds 17 augustus aanwezig en vlogen iedere avond in noordwestelijke richting weg om 's ochtends weer terug te keren. Naderhand bleek dat ze reeds op 25 juli bij Schaijk, Noordbrabant, waren gefotografeerd (cf van den Berg et al 1991). Ze werden voor het laatst waargenomen op 12 september om 12:00 terwijl ze hoog opcirkelden en in zuidwestelijke richting wegvlogen. Deze gegevens worden bevestigd door C van Seggelen, T van Seggelen en J Timmermans (in litt aan CDNA).

Op 4 oktober 1989 werden twee Jufferkraanvogels waargenomen bij Bleiburg, Kärnten, Oostenrijk (cf Limicola 4: 45, 1990). Ook deze vogels foerageerden op een maisakker. De mogelijkheid dat het hier dezelfde vogels betrof is niet geheel denkbeeldig.

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Kleine kraanvogel. Eén vogel iets kleiner dan andere.

KOP Zwart met scherp afgescheiden grijze kruin welke in punt op achterhoofd uitlopend. Lange witte oor-

88 Jufferkraanvogels *Anthropoides virgo*, Asten, Noordbrabant, september 1989 *(Hans Gebuis)*

pluimen, van achterkop in nek hangend.
BOVENDELEN Nek grijs, overgaand in grijze mantel en vleugeldekveren. Kleinere vogel met bruine zweem over grijze bovendelen.
ONDERDELEN Keel en borst zwart met lange zwarte borstsierveren (bij kleinere vogel korter). Buik en anaalstreek grijs.
VLEUGEL Arm- en handpennen zwart. Bij één exemplaar twee armpennen van rechter vleugel ontbrekend.
STAART Zwart met lange naar beneden hangende sierveren.
GEDRAG Erg oplettend, vooral schrikkend van overvliegende roofvogels. Steeds één vogel oplettend omgeving afspeurend.

Verspreiding en voorkomen

De Jufferkraanvogel broedt in Oost-Turkije en over een smalle strook vanaf de noordkust van de Zwarte Zee tot in Mantsjoerije. Tevens is er mogelijk nog een zeer kleine broedpopulatie in de Hoge Atlas in Marokko (Cramp & Simmons 1979).

De vogel broedt in steppes, op rivieroevers en in landbouwgebieden. De najaarstrek vindt plaats van midden-augustus tot eind september. Op Cyprus worden de grootste aantallen trekkende Jufferkraanvogels waargenomen tussen eind augustus en begin september (Flint & Stewart 1983). De overwinteringsgebieden bevinden zich voornamelijk in India en Pakistan en in Noordoost-Afrika. De voorjaarstrek is van de tweede helft van maart tot midden april.

Als dwaalgast is de Jufferkraanvogel in vele landen vastgesteld. Er zijn sinds 1968 zeven gevallen (61 exemplaren) in Hongarije waarvan drie in augustus-september (Sterbetz 1987). In Frankrijk is de soort enkele malen waargenomen in groepen Kraanvogels in oktober en november (Dubois & Yésou 1986). In Zweden zijn de meeste waarnemingen in april-juni (zes); er zijn twee najaarsgevallen in juli-augustus (Breife et al 1990).

De Jufferkraanvogel is een veel gehouden soort in parken en dierentuinen. Het gedrag, het gave uiterlijk en de afwezigheid van ringen hebben de CDNA echter doen besluiten deze waarneming te aanvaarden als het eerste geval voor Nederland.

Summary

DEMOISELLE CRANES NEAR ASTEN IN AUGUST-SEPTEMBER 1989 From 17 August to 12 September 1989, two Demoiselle Cranes *Anthropoides virgo* were present near Asten, Noordbrabant. During daytime, the birds foraged on a maize field. Every evening they flew off to their roost, presumably on the Strabrechtse Heide, a well-known stop-over site for Cranes *Grus grus*. Later, it appeared that they were already present on 25 July near Schaijk, Noordbrabant. Because of the alert and cautious behaviour, the undamaged appearance of the plumage and the absence of rings, this observation was accepted by the Dutch rarities committee as the first record for the Netherlands. It is suggested that the observation of two Demoiselle Cranes in Kärnten, Austria, on 4 October 1989 (cf Limicola 4: 45, 1990) might refer to the same birds.

Verwijzingen

van den Berg, A B, de By, R A & CDNA 1991. Rare birds in the Netherlands in 1989. Dutch Birding 13: 41-57.
Breife, B, Hirschfeld, E, Kjellén, N & Ullman, M 1990. Sällsynta fåglar i Sverige. Stockholm.
Cramp, S & Simmons, K E L 1979. The birds of the Western Palearctic 2. Oxford.
Dubois, P J & Yésou, P 1986. Inventaire des espèces d'oiseaux occasionelles en France. Parijs.
Flint, P R & Stewart, P F 1983. The birds of Cyprus. Londen.
Sterbetz, I 1987. The Demoiselle Cranes (*Anthropoides virgo* L. 1758) in Hungary. Aquila 93-94: 25-29.

Max Berlijn, Etna 9, 1186 CM Amstelveen, Nederland

Grijze Strandloper in Oostvaardersplassen in juni 1989

Lammert van der Veen

Op 12 juni 1989 zag ik om 15:15 in de Oostvaardersplassen, Flevoland, een afwijkende kleine strandloper. De vogel bevond zich langs de Oostvaardersdijk ter hoogte van kilometerpaal 23.5 en was in gezelschap van Bontbekplevieren *Charadrius hiaticula*, Strandplevieren *C alexandrinus*, Kleine Strandlopers *Calidris minuta* en Bonte Strandlopers *C alpina*. De afstand bedroeg c 150 m en het licht was uitstekend. De bovendelen van de vogel waren duidelijk licht geschubd zonder een spoor van bruin, de onderdelen waren wit met uitzondering van de grijze zijborst. Behalve het feit dat de vogel iets groter en dikker was dan de vier aanwezige Kleine Strandlopers, viel vooral de trage en plevierachtige wijze van foerageren op. Na vruchteloze pogingen de vogel (zonder de hulp van vogelgidsen) te determineren, besloot ik de assistentie van Klaas Eigenhuis in te roepen. Terwijl ik op hem zat te wachten, meende ik herhaaldelijk te zien dat de tenen aan de basis dikker waren. Hoewel de omstandigheden identiek waren, slaagde ik er niet in om een dergelijke verdikking aan de teenbasis bij de Kleine Strandlopers waar te nemen. Ik begon daarom het vermoeden te krijgen dat de tenen zwemvliezen hadden en ging voorzichtig denken aan de mogelijkheid van een Grijze Strandloper *C pusilla*. KE bleek gelukkig enkele handboeken bij zich te hebben. Met behulp hiervan kon de voorlopige determinatie worden bevestigd. Op grond van onder andere de kleur van het verenkleed, de tekening van de bovendelen en het gedrag determineerden we de vogel als een Grijze Strandloper in zomerkleed. Een vraagteken bleef bestaan omtrent de ongestreepte borst en flanken. Later op de dag kon de strandloper door vele toegesnelde vogelaars nog goed worden bekeken waarbij velen de dikke teenbasis waarnamen. Tijdens urenlange observaties werden uitgebreide beschrijvingen gemaakt die later werden uitgewerkt en samengevoegd. Vroeg in de ochtend van 13 juni werd de Grijze Strandloper voor het laatst gezien. Voor een uitgebreid verslag van de gebeurtenissen op 12 juni zij verwezen naar van der Veen (1989).

Beschrijving

GROOTTE & BOUW Iets groter en vooral boller dan Kleine Strandloper. Iets langere tibia, daardoor wat hoger

FIGUUR 1 Grijze Strandloper *Calidris pusilla*, Oostvaardersplassen, Flevoland, 12 juni 1989 *(Enno B Ebels)*

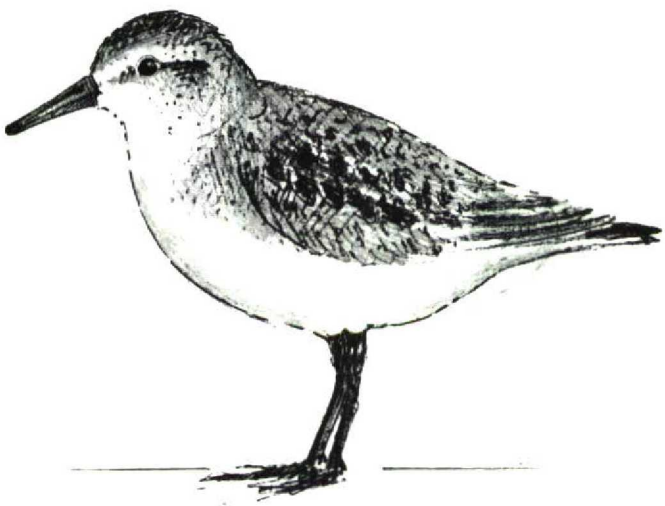

op poten dan Kleine Strandloper. Bij heen en weer lopen tenen aan basis dik, als zwart vlekje, ook wel als 'klompvoetje' omschreven; dit bij Kleine Strandloper niet zichtbaar en waarschijnlijk veroorzaakt door zwemvliesjes aan teenbases, mogelijk geaccentueerd door 'meegeschepte' modder. Snavel recht en dik met hoge basis en stompe punt, lengte als van Kleine Strandloper. Vleugelpunt voorbij tertials stekend, samenvallend met staarteinde.

KOP Kruin bruin met fijne donkere streepjes (enig opvallend bruin aan vogel, als bruin 'petje' afstekend tegen overige witte en grijze kopdelen). Wenkbrauwstreep wit en opvallend, zeer smal doorlopend over voorhoofd tot snavel, naar achter sterk uitwaaierend. Oogstreep donkergrijs. Oor- en wangstreek grijs tot lichtgrijs (met vaag bruin waas). Keel wit. Achterhoofd lichtgrijs, ongestreept of zeer fijn gestreept.

BOVENDELEN Mantel en achternek grijs, fijn donker gestreept, zonder lichte V-strepen. Onderste twee rijen schouderveren breed en opvallend, met donkere centra en brede lichtcrème zomen. Bovenste rijen schouderveren grijzer. Dekveren egaal grijs, contrasterend met onderste rij schouderveren. Tertials grijs met smalle lichte zomen. Bovenstaartdekveren met donkere centrale band.

ONDERDELEN Zijborst lichtgrijs door zeer fijne streepjes op witte ondergrond, doorlopend als vage en nauwelijks zichtbare borstband. Flank, buik en onderstuit zuiver wit. Duidelijk wit 'broekje' aan poten.

VLEUGEL Hand- en armpennen overwegend donker. Smalle lichte vleugelstreep, minder opvallend dan bij Kleine Strandloper. Ondervleugel wit.

STAART Middelste veren donker, overige veren lichtgrijs.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel zwart. Poot donker.

KLEED Alle veren vers. Geen rui. Wel een losse witte veer afhangend vanuit anaalstreek.

GELUID Niet gehoord.

GEDRAG Traag en behoedzaam foeragerend in natte modder of ondiep water; vooral later (vanaf c 19:00) uitsluitend op droge modder en zand. Doorgaans solitair en langdurig op één plek. Eenmaal in ondiep water trappelend, hierbij naar poten kijkend. Zowel van oppervlakte pikkend als borend. Houding en gedrag bij pikken 'geconcentreerd' en door poten gezakt als Oeverloper *Actitis hypoleucos*. Vaak stilstaand als plevier (iets voorover schuin naar grond kijkend), vooral dan tibia lang lijkend; hierdoor en in combinatie met lichte onderdelen frontaal gezien sterk op Strandplevier lijkend. Snavel zowel recht als schuin in bodem borend, al dan niet met wrikkende beweging. Snel rennend na agressieve benadering door Kleine Strandloper; zelf niet agressief. Poetsen en rusten, in tegenstelling tot Kleine Strandloper, vooral in vegetatie of nabij ander obstakel.

Determinatie

De grootte, het plompe postuur op hoge donkere poten, de markante schouderveren en het grijze voorkomen leiden, in combinatie met de korte relatief dikke snavel en de suggestie van partieel gewebde tenen, tot de determinatie van een Grijze Strandloper in zomerkleed. De nauwelijks ontwikkelde borstband en de ongestreepte flank wijzen op een vogel in vers zomerkleed. Onderzoek aan balgen in het Zoölogisch Museum te Amsterdam, Noordholland, heeft een grote individuele variatie van de onderdelen aangetoond, variërend van een ongestreepte borst en flank tot zwaar gestreepte onderdelen. Volgens Oddie & Marr (1981) is het trage foerageren kenmerkend voor de soort. Tijdens waarnemingen in Ontario, Canada, in mei 1990 (pers obs, Pieter Bison, Arnold Meijer en Arnold Veen pers med) en Florida, USA, in september 1990 (Max Berlijn pers med) was dit zeer opvallend en het afwijkende foerageergedrag ('plover-like feeding') wordt door Amerikaanse vogelaars gebruikt om in gemengde groepen Grijze Strandlopers te onderscheiden van Alaskastrandlopers *C mauri*; ook de kleine zwemvliesjes aan de tenen bleken zonder uitzondering daadwerkelijk zichtbaar tot c 25 m, daar voorbij altijd als een verdikking aan de teenbases.

Van de zeven 'stints' hebben naast de Grijze Strandloper nog drie soorten donkere poten, namelijk Kleine Strandloper, Roodkeelstrandloper *C ruficollis* en Alaskastrandloper (de Lepelbekstrandloper *Eurynorhynchus pygmeus* behoeft hier geen bespreking).

Een Kleine Strandloper in zomerkleed heeft meer of minder roodbruin op de kop, borst en bovendelen en strokleurige randen aan buitenste mantelveren die een vaak duidelijke V op de mantel vormen. In winterkleed (in juni onwaarschijnlijk) mist deze soort de zwarte schouderveren met brede lichte zomen (Grant & Jonsson 1984, Hayman et al 1986). Bovendien waren bij directe vergelijking het postuur en gedrag van Kleine Strandlopers verschillend.

Een Roodkeelstrandloper in zomerkleed heeft ook grijze tertials en dekveren maar de kop, keel, borst en bovendelen zijn overwegend roodbruin. In winterkleed mist deze soort, evenals de Kleine Strandloper, de markante schouderveren (Grant & Jonsson 1984, Hayman et al 1986). Gedrag en postuur komen vrijwel overeen met dat van Kleine Strandloper (van Ommen & van IJzendoorn 1988).

De Alaskastrandloper heeft eveneens kleine zwemvliezen tussen de tenen. De snavellengte, hoewel variabel, is echter zelden zo kort als die van een Grijze Strandloper. De schouderveren en de kop vertonen in zomerkleed altijd roodbruin; de onderdelen zijn ook in vers zomerkleed zwaarder gestreept dan bij Grijze Strandloper. In winterkleed ontbreken de markante schouderveren (Grant & Jonsson 1984, Hayman et al 1986).

Een Temmincks Strandloper *C temminckii* kan bij uitzondering donkere poten hebben (Cramp & Simmons 1983) maar heeft in vergelijking met Grijze Strandloper een veel slankere en puntigere snavel. De staartzijden zijn wit, niet lichtgrijs als bij Grijze Strandloper. In zomerkleed is het donkere Oeverloper-achtige slabbetje een opvallend kenmerk. In winterkleed zijn de bovendelen bijzonder egaal (Grant & Jonsson 1984, Hayman et al 1986; cf Dutch Birding 9: plaat 26, 1987).

Zowel Taigastrandloper *C subminuta* als Kleinste Strandloper *C minutilla* hebben lichte poten, een slanke snavel en een lichte V-tekening op de mantel (Grant & Jonsson 1984, Hayman et al 1986).

Verspreiding en voorkomen

De Grijze Strandloper broedt in de Noordamerikaanse toendra in drie min of meer gescheiden populaties in Alaska, Centraal-Canada en Oost-Canada. De broedpopulaties trekken via aparte routes weg maar vermengen zich onderweg of in de overwinteringsgebieden langs de kusten van Zuidamerika, zuidwaarts tot Peru en Uruguay, en in kleinere aantallen in het Caraïbische gebied. Veel vogels van de Oostcanadese populatie trekken vanaf de Golf van St Lawrence rechtstreeks over zee naar het Caraïbische gebied (cf Cramp & Simmons 1983).

Dit is het eerste geval van de Grijze Strandloper voor Nederland en tevens de eerste juni-waarneming in het Westpalearctische gebied. In Groot-Brittannië en Ierland is de soort vanaf 1980 jaarlijks waargenomen; tot en met 1989 zijn er 58 gevallen, de meeste in het najaar (september). Verder is de Grijze Strandloper vastgesteld in Frankrijk (september 1930), Noorwegen (augustus 1987) en de Azoren (c 10) (Dubois & Yésou 1986, Dymond et al 1989, Rogers & Rarities Committee 1990).

Dankzegging

Ik dank Max Berlijn, Eugène van der Burg, Ruud van Dongen, Enno Ebels, Jaap Eerdmans, Klaas Eigenhuis, Tom van der Have, Albert Noorlander, Kees Roselaar (ZMA), Edwin Russer, Gerard Steinhaus en Aart Vink voor het toezenden van beschrijvingen en/of mondelinge mededelingen.

Summary

Semipalmated Sandpiper in Oostvaardersplassen in June 1989. On 12 June 1989, a Semipalmated Sandpiper *Calidris pusilla* in summer plumage was observed in the Oostvaardersplassen, Flevoland. The bird stayed until the early morning of 13 June. It was discovered by its slow and plover-like feeding actions, unlike the accompanying Little Stints *C minuta*. The bird was observed at a distance of c 150 m. Important features were: *1* slightly larger than Little Stint and with longer tibia; *2* dark legs; webbed toes not seen directly but presence of webs indicated by the apparent thickening at the bases of the toes; *3* straight, thick, high-based bill, narrowing to blunt tip; *4* greyish appearance, with some brownish only on the crown; *5* grey mantle, finely streaked blackish, without pale V pattern; *6* lower scapulars with dark centres and broad pale cream edges; upper scapulars greyer; *7* plain grey wing-coverts, contrasting with lower scapulars; grey tertials with narrow pale fringes; *8* side of breast very finely streaked forming poorly visible greyish breast-band; remainder of underparts white; *9* slow, plover-like feeding behaviour.

This is the first record of Semipalmated Sandpiper for the Netherlands and the first June record for the Western Palearctic. Other WP records (up to 1989) have been in Britain and Ireland (58), France (1), Norway (1) and the Azores (c 10).

Verwijzingen

Cramp, S & Simmons, K E L 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.

Dubois, P J & Yésou, P 1986. Inventaire des espèces d'oiseaux occasionelles en France. Parijs.

Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.

Grant, P J & Jonsson, L 1984. Identification of stints and peeps. Br Birds 77: 293-315.

Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. Londen.

Oddie, W E & Marr, B A E 1981. Identification of Semipalmated Sandpipers and Little Stints in autumn. Br Birds 74: 396-398.

van Ommen, E G C & van IJzendoorn, E J 1988. Roodkeelstrandloper in Lauwersmeer in mei 1987. Dutch Birding 10: 178-182.

Rogers, M J & Rarities Committee 1990. Report on rare birds in Great Britain in 1989. Br Birds 83: 439-496.

van der Veen, L 1989. Kleine Grijze Strandloper bij paal 23.5. DB Nieuwsbr 1: 99-102.

Lammert van der Veen, Burgemeester Hogguerstraat 155, 1064 CL Amsterdam, Nederland

Spotlijster op Schiermonnikoog in oktober 1988

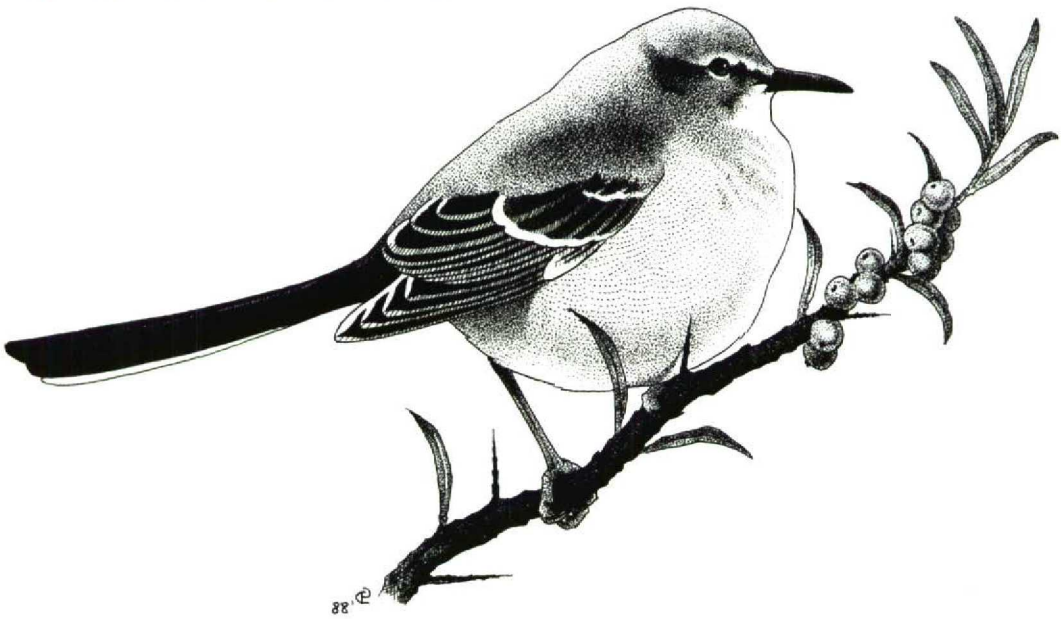

Enno B Ebels

Op 16 oktober 1988 werd door deelnemers aan het jaarlijkse herfstkamp van de ACJN een hen onbekende vogel ontdekt in de Kobbeduinen op Schiermonnikoog, Friesland. De vogel had qua grootte, postuur en tekening het meeste weg van een Klapekster *Lanius excubitor*. Vooral door de afwijkende kop, zonder zwart masker en met een opvallende lichte iris en een lange, dunne snavel, werd echter snel duidelijk dat het geen klauwier was. Uiteindelijk werd de vogel gedetermineerd als Spotlijster *Mimus polyglottos*, een Nearctische soort. Toen de vogel de volgende dag nog aanwezig bleek, werd het nieuws verspreid. Op 18 oktober om 11:30 vonden 12 van Texel (DBA-week) en twee van de vaste wal gekomen vogelaars na 2 uur zoeken de vogel terug. De combinatie van grijze bovendelen, witte onderdelen, witte vleugeltekening, slanke snavel, lichtbruine tot donker okergele iris en lange staart bevestigde vrijwel direct de determinatie als Spotlijster. De vogel liet zich goed bekijken en kon ditmaal uitvoerig worden beschreven en gefotografeerd. De vogel was vrij schuw en vloog regelmatig over afstanden van enige 100-en m. Vaak zat de Spotlijster als een klauwier boven in een struik maar op andere momenten bleef hij langdurig verborgen in het dichte struikgewas. Tot en met de ochtend van 22 oktober werd de vogel dagelijks door in totaal c 150 vogelaars gezien in hetzelfde ruig begroeide duingebied van enkele 100-en m breed en c 1 km lang. In de middag van 22 oktober werd de vogel plotseling aangetroffen bij de Berkenplas, enkele kilometers naar het westen en was daar ook de volgende dag nog aanwezig. Na 23 oktober werd de Spotlijster niet meer waargenomen.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities van EBE en Hans Schekkerman.

GROOTTE & BOUW Houding en postuur herinnerend aan Klapekster, grootte ongeveer gelijk, maar slanker en met kleinere kop. Lange afgeronde staart, ongeveer zo lang als lichaam. Snavel lang, dun en lijsterachtig maar relatief langer, ondersnavel recht, bovensnavel gekromd, vooral naar punt.

KOP Grijs, als bovendelen. Kin en keel heel licht met (alleen recht van voren zichtbaar) twee zeer vage, lichtgrijze, vlekkerige baardstrepen. Donkere teugel zeer vaag doorlopend als oogstreep en ombuigend als vage

donkere omranding van oorstreek. Smalle lichte onderbroken oogring. Wangen licht gevlekt, iets lichter dan bovenkop, aan voorzijde van onderen begrensd door smalle donkergrijze snorstreep. Tussen grijze bovenkop en donkere teugel smalle lichte wenkbrauwstreep, niet of nauwelijks doorlopend achter oog.

BOVENDELEN Mantel, rug en stuit lichtgrijs, ongeveer als bij Witte Kwikstaart *Motacilla alba*, doorlopend tot achterhals en bovenkop.

ONDERDELEN Borst en buik tot en met onderstaartdekveren heel licht met lichtgrijs waas over borst. Geen spoor van vlekjes of streepjes.

VLEUGEL Zeer donker grijs, alle veren met duidelijke grijzige tot vuilwitte randen. Toppen van handpennen met smalle zuiver witte randjes. Twee opvallende vuilwitte vleugelstrepen, bovenste (aan middelste dekveren) over gehele lengte even smal, onderste (aan grijsgerande en witgetopte grote dekveren) opvallender en van binnen naar buiten breder wordend, uitlopend in grote en opvallende witte handpenvlek. Tertials met grijze zomen. Gesloten vleugel door vele lichte veerranden 'drukke' indruk makend. Geen ruicontrast zichtbaar op grote dekveren. In vlucht vleugel donker met zowel op onder als bovenzijde grote witte contrasterende vlek op handpen bases.

STAART Zwart met witte tekening op buitenste pennen. Buitenste staartpen (t6) met witte top en buitenvlag; aan buitenzijde van middelste deel van witte buitenvlag dunne zwarte baan, ongeveer helft tot een derde van breedte buitenvlag. T5 alleen wit op distale deel van buitenvlag. Overige staartpennen geheel zwart. Toppen van staartpennen afgerond (Paul Knolle pers med).

NAAKTE DELEN Snavel geheel zwart. Iris vuil lichtbruin tot donker okergeel. Poot onbestemd bruingrijs, afhankelijk van belichting zowel donker als licht lijkend.

GEDRAG Foeragerend op bessen in grote, dichte struiken. Na verstoring of na een bessenmaal echter als klauwier bovenin hoge struiken zittend, na enige tijd vaak weer dieper in struik kruipend, vaak na een portie pitten te hebben uitgebraakt. In zit staart regelmatig zijdelings heen en weer bewegend. In vlucht staart enigszins spreidend. Vrij schuw maar af en toe te benaderen tot c 30 m.

GELUID Eénmaal tijdens opvliegen een hoog *trrrrt* gehoord (Jan van Laar pers med).

SLEET Verenkleed zeer vers lijkend, zonder enig spoor van sleet aan vleugel- en staartveren.

Determinatie

De combinatie van Klapekster-grootte, lange staart, kleine kop, sober verenkleed en slanke rechte snavel duidt op één van de c 30 soorten spotlijsters *Mimus* of *Toxostoma*. Slechts twee soorten zijn overwegend grijs en ongestreept, namelijk de Spotlijster en de Tropische Spotlijster *M gilvus*. Het ontbreken van witte toppen aan de binnenste staartpennen, de korte en alleen vóór het oog opvallende wenkbrauwstreep en de hoeveelheid wit in de vleugel sluiten de laatste soort uit (Bond 1985, Cox 1988). De leeftijd van spotlijsters is meestal moeilijk vast te stellen. Juveniele vogels onderscheiden zich door streepjes op keel en borst maar eerstewinterkleed vogels zijn na september niet of nauwelijks van adulten te onderscheiden (National Geographic Society 1983, Pyle et al 1987). Bij jonge vogels is de iris vaak grijsgroen en de hoeveelheid wit in de vleugel geringer dan bij adulten maar beide kenmerken zijn niet betrouwbaar voor een definitieve leeftijdsbepaling (Pyle et al 1987). De vorm van de toppen van de staartpennen (geleidelijk versmallend naar afgeronde top bij jonge vogels, breed afgeknot bij adulten, cf Pyle et al 1987) was zowel in het veld als op foto's moeilijk vast te stellen, alhoewel de opmerking in de beschrijving mogelijk op een eerste-winter vogel duidt.

Verspreiding en voorkomen

De Spotlijster is een van de meest algemene broedvogels van Noordamerika. Het verspreidingsgebied reikt van Québec, Canada, tot diep in Mexico. De soort heeft zich gedurende de laatste decennia gestaag in noordoostelijke richting uitgebreid. In het grootste deel van het verspreidingsgebied is de Spotlijster een standvogel maar vogels uit Québec trekken in het najaar merendeels weg (David et al 1990). Het trekgedrag en de ligging van het broedgebied van de meest noordoostelijk broedende Spotlijsters, alsmede de talrijkheid langs de Atlantische kust maken dat de soort als mogelijke trans-Atlantische dwaalgast beschouwd kan worden (cf Robbins 1980, Doughty 1988). Kenneth Able (in litt) noemt de Spotlijster een mogelijke maar niet erg waarschijnlijke dwaalgast naar Europa. Hij wijst erop dat de soort zich heeft uitgebreid tot aan het Gaspé schiereiland in Québec, wat relatief gunstig gelegen is als vertrekpunt voor een onvoorziene trans-Atlantische oversteek.

In Groot-Brittannië is de Spotlijster vier keer vastgesteld (Norfolk 22 augustus 1971, West-Glamorgan 24 juli tot 11 augustus 1978, Cornwall 30 augustus 1982 en Essex 17 tot 23 mei 1988; Michael Rogers in litt, Cox 1988). De waarnemingen in Norfolk en Cornwall zijn summier gedocumenteerd en alle gevallen zijn nog in behandeling bij de Britse dwaalgastencommissie (Michael Rogers in litt). De soort is derhalve (nog) niet op de Britse A-lijst geplaatst. De datums zijn niet kenmerkend voor Nearctische zangvogels die meestal in september en oktober in Groot-Brittannië verschijnen. De waarneming in Cornwall viel evenwel in dezelfde week als gevallen van een Zwartwitte Zanger *Mniotilta varia* in Cornwall, een Zwartsnavelkoekoek *Coccyzus erythrophthalmus* op de Scilly-eilanden en een Tennesseezanger *Vermivora peregrina* op de Orkney-eilanden. De laatste jaren zijn in Groot-

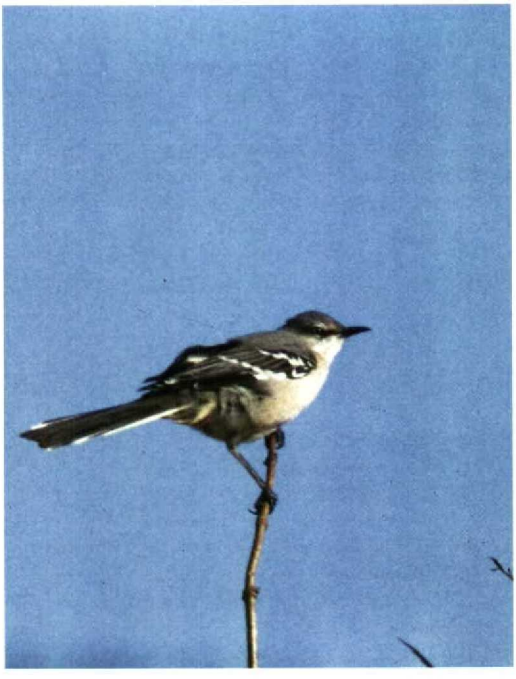

89 Spotlijster *Mimus polyglottos*, Schiermonnikoog, Friesland, oktober 1988 *(Sander van de Water)*

90 Spotlijster *Mimus polyglottos*, Schiermonnikoog, Friesland, oktober 1988 *(Arnoud B van den Berg)*

Brittannië enkele soorten vastgesteld die door Robbins (1980), in zijn lijst van potentiële Nearctische dwaalgasten naar Europa, als minder waarschijnlijke dwaalgasten werden gerangschikt of zelfs niet in de lijst werden genoemd, zoals Geelvleugelzanger *Vermivora chrysoptera* en Rosse Boomklever *Sitta canadensis* (Doherty 1989, Hatton & Varney 1989, Rogers & Rarities Committee 1990).

Status in Nederland

De waarneming op Schiermonnikoog betreft het eerste geval van de Spotlijster voor Nederland. Omdat deze soort officieel nog niet in Europa was vastgesteld en vanwege de vermeende status als niet-trekvogel in het Amerikaanse broedgebied, ontstond discussie over de vraag of het een wilde vogel kon zijn. Op grond van het bovenstaande kan dit niet worden uitgesloten. De kans dat de vogel uit gevangenschap afkomstig is, is gering. Volgens Versloot (1978) is de Spotlijster een weinig algemene kooivogel die moeilijk te houden en te kweken is. Sindsdien is de soort in gevangenschap alleen maar schaarser geworden en buiten Amerika vrijwel onbekend (Martin 1980). Ook van Berkel (1990) noemde de soort een moeilijke kooivogel die zelden wordt ingevoerd. Wel maakte hij melding van het eerste succesvolle broedgeval in gevangenschap, in 1990 te 's-Heerenberg, Gelderland; de drie jongen zijn geringd. Gerard van Aalst (pers med) heeft, als controleur-Vogelwet, gedurende 7 jaar wekelijkse controles nooit een Spotlijster in gevangenschap gezien en ook nooit van een melding gehoord. Het schuwe gedrag, het onbeschadigde verenkleed en de in goede staat verkerende snavel en poten van de vogel van Schiermonnikoog maken het minder waarschijnlijk dat deze uit gevangenschap afkomstig was en pleiten mogelijk ook tegen een langdurig verblijf aan boord van een schip.

De meerderheid van de Nearctische dwaalgasten in Frankrijk, Groot-Brittannië en Ierland arriveert tussen half september en eind oktober met een piek rond half oktober. Op Helgoland, BRD, vallen de waarnemingen van Nearctische zangvogels eveneens voornamelijk in oktober (Vauk 1972). De waarneming van de Spotlijster past goed in dit beeld en sluit bovendien aan bij een duidelijke afname van het aantal aanwezige vogels in de broedgebieden van Québec (David et al 1990). Ook de combinatie van periode en plaats van de waarneming ondersteunen een mogelijke wilde herkomst.

In het najaar van 1988 werden naast de Spotlijster nog enkele opvallende Nearctische zangvogels in Europa waargenomen: Amerikaanse Klipzwaluw *Hirundo pyrrhonota*, Noordelijke Waterlijster *Seiurus noveboracensis* en, nog te beoordelen, Indigogors *Passerina cyanea* (alle aan de Engelse oostkust; Rogers & Rarities Committee 1989) en een Roodborstkardinaal *Pheucticus ludovicianus* in Zweden (Hirschfeld 1989). Deze aanvullende factoren ondersteunen eveneens een wilde herkomst van de Spotlijster op Schiermonnikoog. De waarneming is door de CDNA (in litt) geaccepteerd als eerste geval voor Nederland en is daarmee ook formeel het eerste aanvaarde geval voor het Westpalearctische gebied.

Dankzegging

Met dank aan Paul Knolle en René Pop voor het uitlenen van diamateriaal en aan Marc van der Aa, Kenneth Able, Michael Rogers, Gerard Steinhaus en Remco Wester voor hun hulp bij het verzamelen van gegevens.

Summary

NORTHERN MOCKINGBIRD ON SCHIERMONNIKOOG IN OCTOBER 1988 From 16 to 23 October 1988, a Northern Mockingbird *Mimus polyglottos* was present on Schiermonnikoog, Friesland. The age of the bird could not be determined with certainty but the rounded tips of the rectrices may indicate a first-winter bird. This record was accepted by the Dutch rarities committee as the first record for the Netherlands. Four British records are currently under review by the British rarities committee. Although the species is predominantly sedentary within its North-American breeding range, north-eastern birds (which have colonized parts of Québec, Canada, in recent decades) appear to be migratory. As it is also abundant along the Atlantic coasts, the species should be considered as a possible, though not very likely, trans-Atlantic vagrant. The Northern Mockingbird is rarely held in captivity in the Netherlands. Both the condition of its plumage and its behaviour suggested that the bird was not derived from captivity and that its passage to the Netherlands had not been human-assisted. Also, the timing and place were consistent with genuine vagrancy.

Verwijzingen

van Berkel, C E 1990. Amerikaanse Spotlijster *Mimus polyglottos*. Onze Vogels 51: 200-205.

Bond, J 1985. Birds of the West Indies. Vijfde druk. Londen.

Cox, S 1988. Northern Mockingbird in Essex. Birding World 1: 233-234.

David, N, Gosselin, M & Seutin, G 1990. Pattern of colonization by the Northern Mockingbird in Quebec. J Field Ornithol 61: 1-8.

Doherty, P 1989. Golden-winged Warbler in Kent. A new Western Palearctic bird. Birding World 2: 48-52.

Doughty, R W 1988. The Mockingbird. Austin.

Hatton, D & Varney, P 1989. Red-breasted Nuthatch in Norfolk – a new British bird. Birding World 2: 354-356.

Hirschfeld, E 1989. [Rare birds in Sweden in 1988.] Vår Fågelvärld 48: 447-463. [In Swedish; English summary.]

Martin, R M 1980. Cage and aviary birds. Londen.

National Geographic Society 1983. Field guide to the birds of North America. Washington.

Pyle, P, Howell, S N G, Yunick, R P & DeSante, D F 1987. Identification guide to North American passerines. Bolinas.

Robbins, C S 1980. Predictions of future Nearctic landbird vagrants to Europe. Br Birds 73: 448-457.

Rogers, M J & Rarities Committee 1989-90. Rare birds in Great Britain in 1988-89. Br Birds 82: 505-563, 83: 439-496.

Vauk, G 1972. Die Vögel Helgolands. Hamburg.

Versloot, J 1978. Spotlijsters. Onze Vogels 39: 27.

Enno B Ebels, Lessinglaan 7-2, 3533 AM Utrecht, Nederland

Mededelingen

Distinguishing Demoiselle Crane from Crane

Under good conditions, distinguishing Demoiselle Crane *Anthropoides virgo* from Crane *Grus grus* is straightforward. Differences in the head and neck patterns are obvious (figure 1). Under less favourable conditions, eg great distances and limited visibility due to haze or viewing against light, identification can be quite difficult. Under these circumstances, Demoiselle Crane can be distinguished by the black on the breast, the elongated breast-feathers (which occasionally do not show very well) and sleek appearance of the elongated tertials, as well as the relatively short bill which is shorter than the head, unlike in Crane (figures 2 and 3). Crane is c 20% bigger than Demoiselle Crane. This difference is only useful when both species are seen together. The size of a single bird can not be judged.

The legs of Demoiselle Crane are paler than those of Crane but this is only apparent at quite close range. The paler grey, less brownish upperparts of Demoiselle Crane is also an important character but this may be difficult to see when the bird is viewed against strong light. Moreover, the subspecies *G g lilfordi* from Turkey, Armeniya, Transcaucasia and Siberia is usually paler than the European subspecies *G g grus*.

In flight, the head pattern may be impossible to discern. The best distinguishing feature is the black breast in Demoiselle Crane, reaching roughly to

FIGURE 1 Demoiselle Crane *Anthropoides virgo* (left) and Crane *Grus grus*. Demoiselle is distinguished by white tuft on hindneck, blackish breast-feathers, pale crown and short bill. Crane has pale breast, red patch on crown and long bill *(Magnus Ullman)*

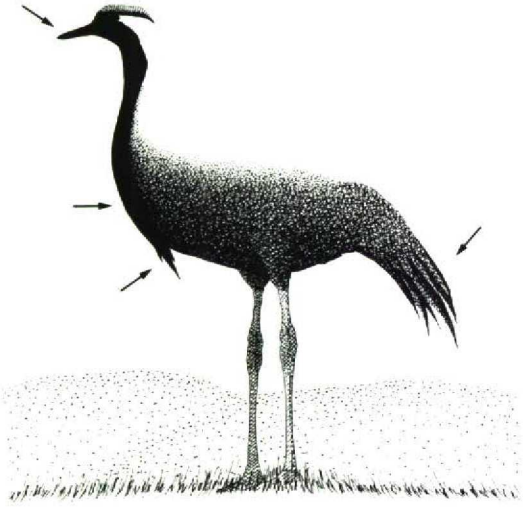

FIGURE 2 Demoiselle Crane *Anthropoides virgo*. When head pattern difficult to see, following characters important: black on centre of breast, elongated breast-feathers (not necessarily hanging down like this), sleek tertials and short bill *(Magnus Ullman)*

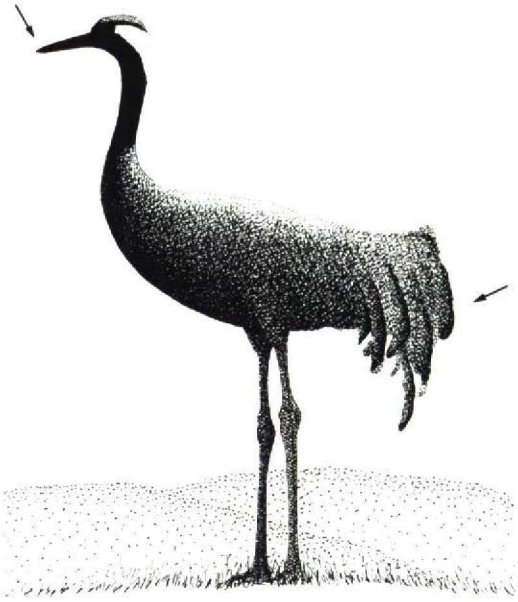

FIGURE 3 Crane *Grus grus*. Against light, bird may look confusingly pale above and dark on breast. Note loose, 'untidy' tertials and long bill *(Magnus Ullman)*

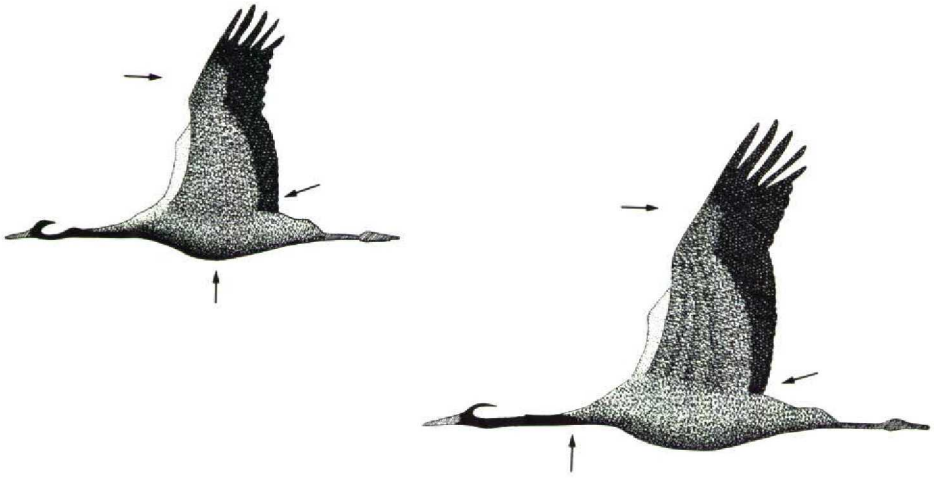

FIGURE 4 Demoiselle Crane *Anthropoides virgo* (left) and Crane *Grus grus*. White pattern of head may resemble that of Crane. Black pattern of breast reaches roughly as far as centre of wingbase and is diagnostic. Shorter legs and neck than in Crane are unreliable characters. Note that wing is slightly shorter and innerwing slightly broader than in Crane. Short tail. Head is rounder than in Crane and looks proportionately larger *(Magnus Ullman)*

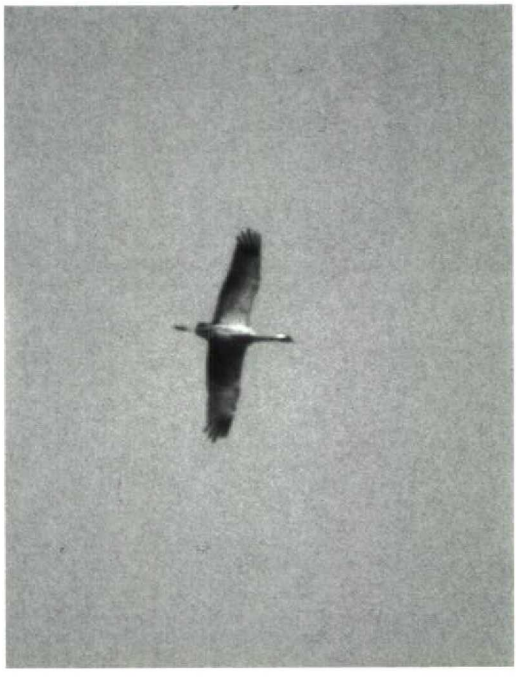

91 Demoiselle Crane *Anthropoides virgo*, Tselinograd, USSR, May 1989. Note proportions of wing, short tail and how far down black breast reaches *(Magnus Ullman)* **92** Crane *Grus grus*, sine loco, sine dato. Wing usually has more even width than in Demoiselle Crane (but variations occur). Regularly, wing narrows near body *(Jens B Bruun)* **93** Cranes *Grus grus*, Västervik, Sweden, May 1973. Note difficulty in assessing how far black of neck extends *(Axel von Arbin)*

94 Demoiselle Crane *Anthropoides virgo*, Kurgaldzjino, USSR, May 1989. Sometimes white pattern of head differs markedly from that of Crane. Note how narrow and difficult to see black breast-band may be when seen from the side. Note also broad base to wing, short tail and pale upper surface to wing *(Magnus Ullman)*

opposite the centre of the wingbase (figure 4, plates 91 and 94). Quite often, however, it is very difficult to assess this pattern properly (cf plate 93). Sometimes, the legs and the neck are relatively shorter in the smaller Demoiselle Crane. The wings of Demoiselle Crane are slightly shorter and, perhaps more importantly, slightly broader at the base than in Crane. The tail is shorter and the head may look larger.

On one occasion, when I saw the two species in flight together, the wing-beats of Demoiselle Crane were slower, which is perhaps a bit surprising. The Demoiselle Crane moved all of its wing, whilst the Crane moved only the outer part of the wing in shallower wing-beats. The Demoiselle Crane held its wings slightly more curved downward.

The original Swedish version of this note was published in Vår Fågelvärld 49: 305-308, 1990.

Magnus Ullman, Iliongränd K:104, 223 71 Lund, Sweden

Blue-winged Teal in Egypt in March 1990

Between December 1989 and late May 1990, an extensive ornithological project was carried out in the wetlands of Egypt. Hunting and marketing of waterbirds is a well-known phenomenon in the Nile Delta, with an estimated 261 000–375 000 waterbirds taken annually (Mullié & Meininger 1983, Goodman & Meininger 1989). The two main markets (Damietta and Port Said) were visited regularly in the winter of 89/90 and spring of 1990 to obtain additional information, specimen material and rings.

On 11 March 1990, while checking the market at Port Said, we found, among a number of other waterbirds offered for sale, four Garganey *Anas querquedula* (two males and two females) and an odd duck. According to the merchant, these birds had been shot during the previous week at Lake Burullus (c 31:30 N, 30:50 E). The following characters made it clear that the odd bird was a male Blue-winged Teal *A discors* in summer plumage: a white vertical crescent at the base of the bill, yellow legs, a greyish head, black undertail-coverts, large brownish spots on the breast and flank, strikingly blue wing-coverts, and a speculum bordered by a white line in front (white tips to greater coverts) but not at the rear (no white tips to secondaries).

The bird was purchased, photographed, measured and skinned. The following measurements were taken: wing (flattened and fully stretched) 198 mm, bill (exposed culmen) 41.5 mm, total head 89.5 mm, tarsus 30.5 mm and tarsus plus toe 75.0 mm. The weight was 445 g and the bird was rather fat. The skin was deposited at the Giza Zoological Museum, Cairo, Egypt.

This specimen represents the first record of Blue-winged Teal for Egypt (cf Goodman & Meininger 1989). No exotic waterfowl collections are known from the Nile Delta and it is unlikely that the bird reported here had escaped from captivity.

The species breeds across North America and winters in the southern part of North America, in the Caribbean and in Mexico south into the Neotropics (Cramp & Simmons 1977). It is a somewhat regular vagrant to Europe, mainly to Great Britain and Ireland (Dejonghe 1981, Dennis 1986). Previous records from Africa include at least three from Senegal (Roux et al 1976, Dejonghe 1981), one

95 Blue-winged Teal *Anas discors*, shot at Lake Burullus, Egypt, March 1990 *(Frank E de Roder)*

from Algeria (Dejonghe 1981) and seven from Morocco (Michel Thévenot in litt), including the recovery in October 1970 of a bird ringed at Prince Edward Island, Canada (Dejonghe 1981). It is possible that the Blue-winged Teal found in Egypt joined a flock of Garganey somewhere in western Africa during the winter and subsequently reached Egypt during spring migration.

The Egyptian Wetland Project 1990 was organised by the International Waterfowl and Wetlands Research Bureau, the Foundation for Ornithological Research in Egypt and the Egyptian Wildlife Service. The spring part of the project was included in the Eastern Mediterranean Wader Project 1990, organised by the Foundation Working Group for International Wader and Waterfowl Research. The project was financed by the National Geographic Society, the Swiss 'Office Fédéral de l'Environnement, des Forêts et du Paysage' through the Ramsar Bureau, and the Foundation Tour du Valat. Our colleagues of the Egyptian Wildlife Service were instrumental in the success of the project. Peter L Meininger assisted in preparing this note.

References

Cramp, S & Simmons, K E L 1977. The birds of the Western Palearctic 1. Oxford.

Dejonghe, J F 1981. Analyse des observations d'*Anas discors, Anas rubripes* et *Calidris minutilla* dans l'ancien monde. Alauda 49: 250-271.

Dennis, J V 1986. European encounters of birds ringed in North America. Dutch Birding 8: 41-44.

Goodman, S & Meininger, P L 1989. The birds of Egypt. Oxford.

Mullié, W C & Meininger, P L 1983. Waterbird trapping and hunting in Lake Manzala, Egypt, with an outline of its economic significance. Biol Conserv 27: 23-43.

Roux, F, Jarry, G, Mahéo, R & Tamisier, A 1976. Importance, structure et origine des populations d'anatides hivernant dans le delta du Sénégal. Oiseau Rev Fr Ornithol 46: 299-336.

Gerhard Nikolaus, Bosenbüttel 4, 2859 Spieka, FRG
Rob van Westrienen, Roomtuintjes 91, 1093 SV Amsterdam, Netherlands

Pectoral Sandpiper in Egypt in May 1990

On 14 May 1990, at 15:00, while counting birds at Lake Zagam, Wadi el Natrun, c 100 km north-west of Cairo, Egypt (30:15 N, 30:20 E), we observed a Pectoral Sandpiper *Calidris melanotos*. The bird was feeding in a freshwater marsh, accompanied by several Kittlitz's Sand Plovers *Charadrius pecuarius*, Kentish Plovers *C alexandrinus*, Little Stints *C minuta* and Wood Sandpipers *Tringa glareola*. The bird was watched through telescopes at distances down to c 50 m. Some photographs were taken but these are unsuitable for publication. After it was flushed for the first time, the bird became restless and more difficult to observe. The identification was confirmed later by reference to Cramp & Simmons (1983) and Hayman et al (1986). The next day it could not be relocated. This sighting constitutes the first record of Pectoral Sandpiper for Egypt (cf Goodman & Meininger 1989).

SIZE & SHAPE Appearance typically *Calidris*-like, size slightly larger than nearby feeding Kittlitz's Sand Plover. Leg rather long, bill relatively short (length between that of Little Stint and Dunlin *C alpina*) and slightly decurved.
HEAD Supercilium clear white. Broad dark crown-stripe, dark lore and eye-stripe.
UPPERPARTS Mantle-feathers, back-feathers and scapulars dark brown with whitish fringes, forming obvious pale V on back. In flight, no remarkable difference in colour and pattern of rump and uppertail.
UNDERPARTS Breast streaked greyish-brown, sharply demarcated from unmarked white belly and undertail-coverts. Colour and pattern of flanks not noted.
WING Faint wing-bar visible in flight.
BARE PARTS Bill brownish with reddish base and black tip. Leg yellow.

In the Middle East and Africa, Pectoral Sandpipers have been recorded in Botswana (three times), Israel (two), Ivory Coast (two), Kenya (two), Libya, Morocco (four), Namibia, Saudi Arabia (at least six), South Africa (10), Zambia (two) and Zimbabwe (three) (Urban et al 1986, Hovel 1987, Bundy et al 1989, Demey & Fishpool 1991). Records are from all months between September and May. There is also an unpublished record from Senegal (Olivier Pineau pers comm). The large number of Middle East and (mostly southern and eastern) African records suggests that the birds concerned were of Eastern Palearctic rather than Nearctic origin (Hayman et al 1986, Lewis & Pomeroy 1989). However, it is possible that North American migrants, after having been drifted to western Europe by Atlantic depressions, continue flying south to Africa, and may use the Eastern Mediterranean or even East African flyway in spring (cf Cramp & Simmons 1983, Hayman et al 1986). After all, the Pectoral Sandpiper is the most numerous transatlantic vagrant wader in western Europe (Hayman et al 1986). It can be concluded that the bird in Egypt may have originated from eastern as well as from western populations.

The Egyptian Wetland Project 1990 was organised by the International Waterfowl and Wetlands Research Bureau, the Foundation for Ornithological Research in Egypt and the Egyptian Wildlife Service. The spring part of the project was included in the Eastern Mediterranean Wader Project 1990, organised by the Foundation Working Group for International Wader and Waterfowl Research. The project was financed by the National Geographic Society, the Swiss 'Office Fédéral de l'Environnement, des Forêts et du Paysage' through the Ramsar Bureau, and the Foundation Tour du Valat. Peter L Meininger helped in checking the literature for records of Pectoral Sandpiper.

References

Bundy, G, Connor, R J & Harrison, C J O 1989. Birds of the Eastern Province of Saudi Arabia. London.
Cramp, S & Simmons, K E L 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
Demey, R & Fishpool, L D C 1991. Additions and annotations to the avifauna of Côte d'Ivoire. Malimbus 12: 61-86.
Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds. London.
Hovel, H 1987. Check-list of the birds of Israel. Tel Aviv.
Goodman, S & Meininger, P L 1989. The birds of Egypt. Oxford.
Lewis, A & Pomeroy, D 1989. A bird atlas of Kenya. Rotterdam.
Urban, E K, Fry, C H & Keith S 1986. The birds of Africa 2. London.

Frans Schepers, Ophoven 56, 6133 XW Sittard, Netherlands
Olivier Pineau, Station Biologique de la Tour du Valat, Le Sambuc, 13200 Arles, France
Rienk Geene, Roomtuintjes 91, 1093 SV Amsterdam, Netherlands
Abdelaziz I Abdelsamad, Egyptian Wildlife Service, Giza Zoological Gardens, Cairo, Egypt

Vondst van coracoid van Reuzenalk op Maasvlakte in april 1981

Op Voorne, Zuidholland, is in de periode 1951-75 een uitgestrekt industrieterrein aangelegd. Hiervoor is 230 miljoen m^3 zand opgezogen uit het Beerkanaal, Calandkanaal, Oostvoornse Meer en de 5e en 7e Petroleumhaven. De maximale zuigdiepte bedroeg 40 m. In 1986 werd begonnen met de aanleg van de Slufter. Dit terrein ligt gedeeltelijk op de 'oude' Maasvlakte en gedeeltelijk ten westen ervan. Voor dit terrein werd zand opgezogen uit het gebied zelf, tot een diepte van maximaal 35 m. Hierdoor is een vrij breed strand ontstaan, het zogenaamde 'Slufterstrand'. In het opgespoten zand zijn en worden nog steeds (sub)fossiele resten van dieren gevonden. Hoofdzakelijk bestaan deze uit resten van zoogdieren (bv bever en mammoet) uit het Pleistoceen (Weichselien en Bavelien) en het Holoceen. Minder bekend (en onderzocht) zijn de (sub)fossiele resten van reptielen (bv moerasschildpad) en vogels (bv Roodkeelduiker *Gavia stellata*, pelikaan *Pelecanus*, diverse eenden, Zeearend *Haliaeetus albicilla* en Zeekoet *Uria aalge*). In april 1981 werd op het strand van de Maasvlakte, een coracoid of ravebeksbeen van een Reuzenalk *Pinguinus impennis* gevonden. Dit was de tweede maal dat overblijfselen van deze uitgestorven soort in Nederland werden aangetroffen.

Het coracoid verbindt het borstbeen met de schoudergordel. Het articuleert aan het proximale gedeelte met het borstbeen en aan het distale gedeelte met het schouderblad, opperarmbeen en vorkbeen. Alken bezitten, in tegenstelling tot veel andere vogelfamilies, een karakteristiek coracoid. Dit wordt gekenmerkt door een geperforeerd, sterk gecomprimeerd uitsteeksel aan de achterkant van het distale gedeelte. Een dergelijk gevormd uitsteeksel komt voor bij vrijwel alle Westpalearctische alkesoorten (platen 96-97). Een uitzondering hierop vormt de Kleine Alk *Alle alle*. Het uitsteeksel gaat over in het articulatievlak voor het schouderblad. De perforatie in het uitsteeksel dient als doorgang van de *arteria pectoralis*. Owen (1866) vergeleek het coracoid van Alk *Alca torda* en Reuzenalk en vond bij beiden de voor alken karakteristieke perforatie. Deze onderzoeker wees er tevens op dat alken verder grote overeenkomsten vertonen wat betreft hun skeletbouw. Op de foto van het coracoid van een in Velsen, Noordholland, gevonden incompleet skelet is de perforatie in het uitsteeksel ook goed te zien (van Wijngaarden-Bakker 1978).

Sinds juni 1844 is de Reuzenalk uitgestorven. De grootste, niet-vliegende vertegenwoordiger van de alken was in de 18e eeuw nog een algemene standvogel in de noordelijke Atlantische Oceaan. Hij broedde op de kusten van Groenland, IJsland (onder andere op het bekende Eldey), Zuid-Scandinavië, Groot-Brittannië en waarschijnlijk Frankrijk (Blasius 1884). In westelijke richting liep het verspreidingsgebied van Newfoundland (Funk Island), Canada, tot Florida, VS (Hay 1902). De Reuzenalk broedde op lage, in zee gelegen rotsplateau's. Dit in tegenstelling tot de overige (vliegende) alkesoorten die meestal op smalle richels van steile rotskusten broeden.

Na het uitsterven van de Reuzenalk in 1844 zijn diverse skeletvondsten gepubliceerd (Owen 1866, Hay 1902, Bisseling 1938, van Wijngaarden-Bakker 1978). De gevonden beenderen zijn onder meer afkomstig van Funk Island, Newfoundland,

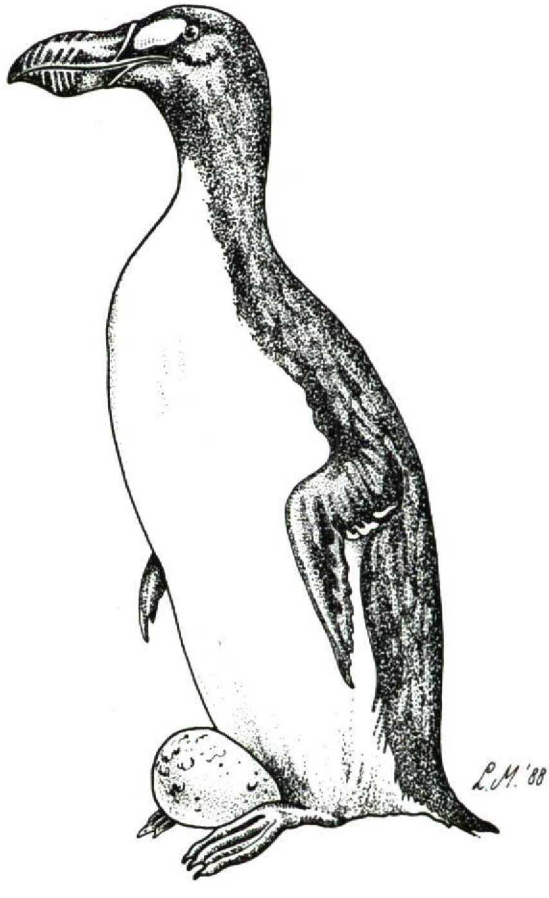

FIGUUR 1 Reuzenalk *Pinguinus impennis* (*Leo Man in 't Veld*)

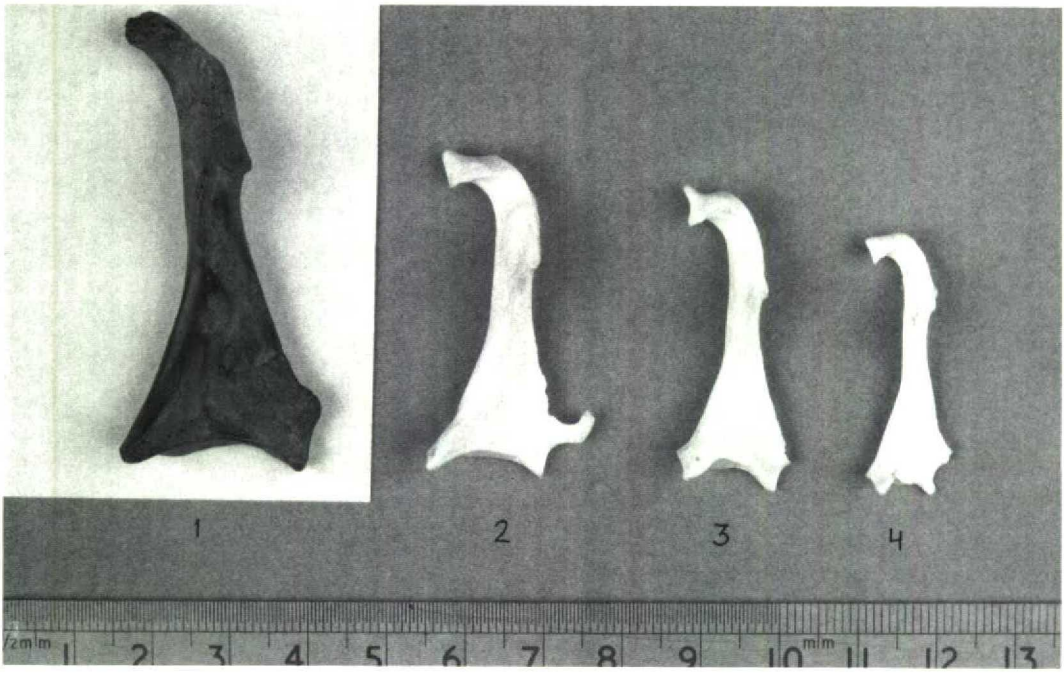

96 Coracoiden van Europese alkesoorten: 1 Reuzenalk *Pinguinus impennis*, 2 Zeekoet *Uria aalge*, 3 Alk *Alca torda islandica*, 4 Papegaaiduiker *Fratercula arctica grabae (Rob 't Hart)* **97** Coracoiden van Europese alkesoorten. Bij elk been is voor alken karakteristieke perforatie te zien (nummering als in plaat 96) *(Rob't Hart)*

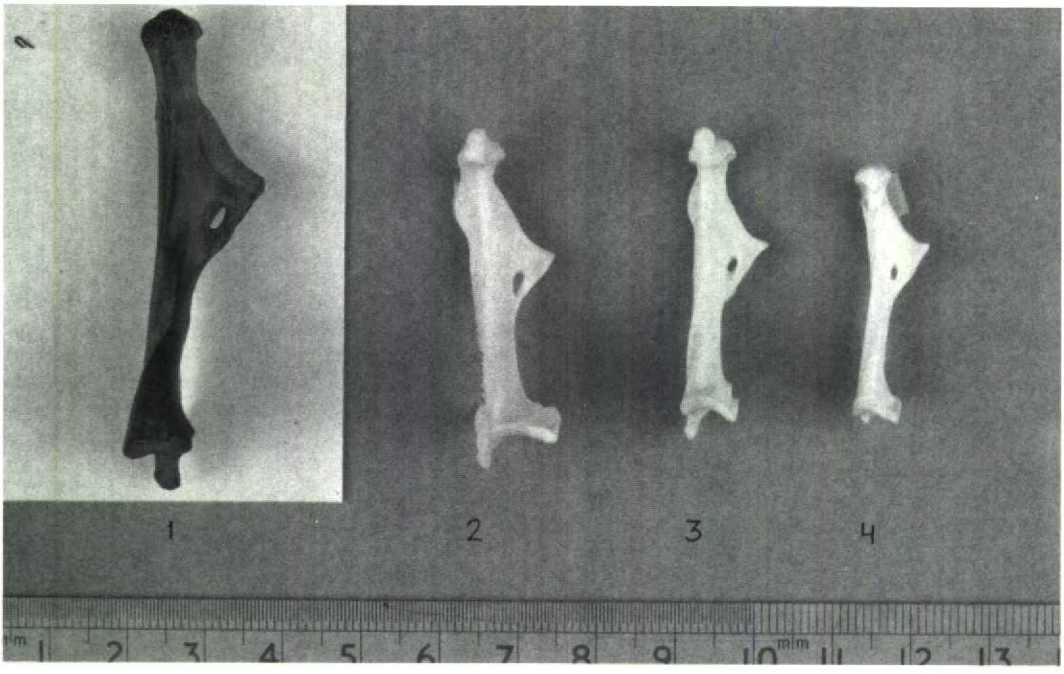

waar zich grote broedkolonies van de Reuzenalk bevonden, en van archeologische opgravingen. In Zweden zijn skeletdelen gevonden in schelpenhopen (Wiman & Hessland 1942).

In Nederland kwam de Reuzenalk waarschijnlijk als wintergast voor. Een aanwijzing hiervoor werd tot nu toe alleen gevormd door de vondst van de al gememoreerde 42 skeletdelen tussen de resten van een Romeinse nederzetting te Velsen, in het voorjaar van 1977 (van Wijngaarden-Bakker 1978). Het betrof waarschijnlijk een op het strand gevonden of bemachtigde vogel.

Op de Maasvlakte zijn voorwerpen gevonden die sterk wijzen op de prehistorische aanwezigheid van de mens in dit gebied, zoals menselijke beenderen, bewerkte botten, pijlpunten en potscherven. Mogelijk is het coracoid uit een nederzetting afkomstig. In elk geval is het afkomstig van een gestrand exemplaar. Een zwemmende Reuzenalk moet namelijk een moeilijk te vangen prooi zijn geweest; het was, net als andere alken, een uitstekend duiker. Wat betreft de geologische ouderdom van het gevonden coracoid, kan opgemerkt worden dat het been nog nauwelijks gefossiliseerd is. Op grond hiervan mag worden aangenomen dat het been afkomstig is uit het Holoceen.

Er zijn van de Reuzenalk 78 opgezette vogels en balgen, vier complete skeletten en 68 eieren in musea bewaard gebleven (Hahn 1965). In Nederland bevinden zich twee opgezette dieren en twee eieren (Nationaal Natuurhistorisch Museum in Leiden, Zuidholland, en Zoölogisch Museum in Amsterdam, Noordholland). Het Velser skelet is ondergebracht in de collectie van het Albert Egges van Giffen Instituut voor Prae- en Protohistorie in Amsterdam. Het coracoid van de Maasvlakte is opgenomen in de collectie van Niek C Kerkhoff in Schiedam, Zuidholland.

Summary

Find of coracoid of Great Auk on Maasvlakte in April 1981 In April 1981, a coracoid of a Great Auk *Pinguinus impennis* was found on the beach of the Maasvlakte, Zuidholland. This constituted the second find of remains of this extinct species for the Netherlands. The first time was during the excavation of a Roman settlement at Velsen, Noordholland, in the spring of 1977.

Verwijzingen

Bisseling, G A L 1938. Vondsten van beenderen van de Reuzenalk (*Alca impennis* L.) op Funk Island. Nat Mensch 12: 265-269.

Blasius, W 1884. Zur Geschichte der Überreste von *Alca impennis* L. J Ornithol 4: 58-176.

Hahn, P 1965. Where is that vanished bird? Royal Ontario Museum. The Great Auk, pp 210-235.

Hay, O P 1902. On the finding of the bones of the Great Auk (*Plautus impennis*) in Florida. Auk 19: 255-258.

Owen, R 1866. Description of the skeleton of the Great Auk, or Garfowl (*Alca impennis* L.). Trans Zool Soc London 5: 317-335.

van Wijngaarden-Bakker, L H 1978. A subfossil Great Auk – *Pinguinus impennis* (L.) from the Netherlands. Ardea 66: 57-61.

Wiman, C & Hessland, I 1942. On the Garfowl, *Alca impennis* L. and the sternum of birds. Nova Acta Regiae Soc Sci Ups 13: 1-28.

Erwin J O Kompanje & Niek C Kerkhoff, p/a Natuurmuseum Rotterdam, Postbus 23452, 3001 KL Rotterdam, Nederland

Brown-throated Sand Martins in Egypt in April 1990

On 20 April 1990, Eric Marteijn, Hans Schekkerman, Ed Stikvoort and Rob van Westrienen were watching raptor migration from the garden of the youth hostel at Suez, Egypt. At 11:00 two small hirundines appeared overhead, circling over the garden at a height of 30-40 m. They were approximately the size of a House Martin *Delichon urbica* and similarly built. However, they showed a darkish throat and upperbreast, earth-brown upperparts and lacked a white rump. As we could not immediately identify the birds, they were watched carefully during the short time before they disappeared behind some high buildings; HS made a quick sketch and short description. After referring to Williams & Arlott (1980), Jonsson (1982) and Hollom et al (1988), they were identified as Brown-throated Sand Martins *Riparia paludicola*. This observation constitutes the first documented record of Brown-throated Sand Martin for Egypt (cf Goodman & Meininger 1989).

SIZE & STRUCTURE Approximately size of House Martin or somewhat smaller and similarly built; rather short, only slightly forked tail and fairly broad-based wings. Compared with Sand Martin *Riparia riparia* (not present), tail slightly shorter and wings broader, giving compact impression.

UPPERPARTS Earth-brown as in Sand Martin or slightly

paler. In strong sunlight, neck and rump seeming slightly paler than rest of uniformly coloured upperparts, including wings and tail. Area around eye and lore darkest part of face.
UNDERPARTS Chin and throat brownish-grey, fading away on breast and flank, contrasting somewhat with darker lore. Lowerbreast becoming increasingly pale towards almost white belly and vent. Whitish undertail-coverts contrasting with darker, grey-brown undertail. Underwing uniformly greyish-brown.
BEHAVIOUR Foraging overhead with rather fast flight, consisting of rapid wing-beats and circling glides on stretched wings.

Brown-throated Sand Martin is easily separated from Sand Martin by its brownish throat and lack of dark breast-band. It is more similar to Rock Martin *Ptyonoprogne rupestris* or African Rock Martin *P fuligula* (including Pale Crag Martin *P f obsoleta*) but these are larger, have a pale throat (speckled darker in Rock Martin) and underparts that gradually become darker towards the tail, instead of paler. *P f obsoleta* is also paler grey above. Both species show white spots on the rectrices, which are lacking in Brown-throated Sand Martin, but these may be hard to see under less than ideal conditions.

Brown-throated Sand Martin has a disjunct breeding distribution in Africa and southern Asia. The only Western Palearctic breeding grounds are in Morocco but further south it is widespread in the Sahel zone from Senegal to Ethiopia, and in eastern and southern Africa (Turner & Rose 1989). The breeding areas closest to Egypt are in Sudan where it is regular along the Nile north to Wadi Halfa (Nikolaus 1987). The species is considered locally or partly migratory but its movements are essentially unknown. Vagrants have been recorded in the Middle East at Eilat, Israel, and Tabuk, northwestern Saudia Arabia in February, at Abqaiq, eastern Saudi Arabia in May and in Oman in September-October (Gallagher & Woodcock 1980, Jennings 1981, Cramp 1988). Possibly, the Suez birds had been caught up in a strong northward movement of Swallows *Hirundo rustica*, House Martins and Sand Martins along the African Red Sea coast which occurred in late April, with many hundreds per day passing Hurghada between 25 and 28 April.

The Egyptian Wetland Project 1990 was organised by the International Waterfowl and Wetlands Research Bureau, the Foundation for Ornithological Research in Egypt and the Egyptian Wildlife Service. The spring part of the project was included in the Eastern Mediterranean Wader Project 1990, organised by the Foundation Working Group for International Wader and Waterfowl Research. The project was financed by the National Geographic Society, the Swiss 'Office Fédéral de l'Environnement, des Forêts et du Paysage' through the Ramsar Bureau, and the Foundation Tour du Valat.

FIGURE 1 Brown-throated Sand Martin *Riparia paludicola*, Suez, Egypt, April 1990 *(after field sketch, Hans Schekkerman)*

References

Cramp, S 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
Gallagher, M & Woodcock, M W 1980. The birds of Oman. London.
Goodman, S & Meininger, P L 1989. The birds of Egypt. Oxford.
Hollom, P A D, Porter, R F, Christensen, S & Willis, I 1988. Birds of the Middle East and North Africa. Calton.
Jennings, M C 1981. The birds of Saudi Arabia: a checklist. Whittlesford.
Jonsson, L 1982. Birds of the Mediterranean and Alps. London.
Nikolaus, G 1987. Distribution atlas of Sudan's birds with notes on distribution and status. Bonn Zool Monogr 25.
Turner, A & Rose, C 1989. A handbook to the swallows and martins of the world. London.
Williams, J G & Arlott, N 1980. A field guide to the birds of East Africa. London.

Hans Schekkerman, Mr Ludwigstraat 1, 1901 PS Castricum, Netherlands
Rob van Westrienen, Roomtuintjes 91, 1093 SV Amsterdam, Netherlands

Sexual dimorphism in Graceful Warbler in Egypt

There has been some debate over the nature of the variation in bill colour in Graceful Warbler *Prinia gracilis*, especially in Egypt, in the recent literature. Simmons (1954, 1990) and Paz (1987) have stated that only males of this species acquire a black bill during the breeding season in the Suez Canal Zone of Egypt and in Israel, respectively, whilst females have a paler brownish bill. In contrast, Goodman (1984), in line with older sources such as Meinertzhagen (1930) and Ali & Ripley (1973), stated that the species is sexually isomorphic and that 'in all the Egyptian populations that I have looked at, breeding adult males and females have black bills'.

During an ornithological project carried out in Egypt in the spring of 1990, I had the opportunity to pay some attention to this problem. A small number of Graceful Warblers were trapped and ringed in an area of reeds *Phragmites* and rushes *Juncus* at Suez. Ageing presented no problems, the juvenile birds having fresh plumage and dull olive-brown to olive-grey iris colour, the adults being obviously worn with brighter, pale ochre to orange-brown irides. Of three adults captured in late April and early May, two had a black bill, but in the third the bill was pale pinkish with a dark horn culmen (plate 100). Another such bird in Saudi Arabia in May, is depicted in Gale & McMinn (1989: plate 52).

In the northern Nile Delta, Graceful Warbler is an extremely common breeding bird in salt marshes, where densities of up to 10 singing males per ha were observed in dense stands of *Salicornia fruticosa*. As in Suez, only some of the adult birds observed in this habitat during April and May 1990 had black bills.

On 20 May, in a salt marsh c 10 km south of Port Said, I observed at close range two Graceful Warblers delivering food at a nest hidden in the lower part of dense vegetation. Both birds were adults and they formed a pair, giving alarm calls as I approached. Only one of the birds sang during my 15 min presence and this individual had a completely black bill and interior mouth. The bill of the other bird was dark horn with a pale proximal half of the lower mandible. Besides the difference in bill colour, the singing bird (assumed to be a male) had an unmarked greyish-white breast and belly and rather bright straw-yellow (or slightly orangy) legs

98-99 Graceful Warbler *Prinia gracilis*, juvenile showing fresh plumage and dull iris colour, Suez, Egypt, April 1990 *(Hans Schekkerman)*

100 Graceful Warbler *Prinia gracilis*, adult, presumably female, showing bright iris colour and pale bill, Suez, Egypt, April 1990 *(Hans Schekkerman)* **101** Graceful Warbler *Prinia gracilis*, adult male showing black bill, Hula, Israel, March 1990 *(René Pop)*

while the presumed female showed faint grey streaks on the (sides of the) breast and less bright, pale straw-coloured legs.

These observations seem to corroborate the views of Simmons (1954, 1990) and Paz (1987) that there is sexual dimorphism in bill colour in Graceful Warbler, and show that Goodman's (1984) statement that all Egyptian adult breeding Graceful Warblers have black bills is incorrect. Furthermore, my observations suggest that there might be a slight sexual dimorphism in the plumage as well.

The ornithological project in Egypt in the spring of 1990 was organised by the International Waterfowl and Wetlands Research Bureau, the Foundation for Ornithological Research in Egypt and the Egyptian Wildlife Service, in cooperation with the Foundation Working Group on International Wader and Waterfowl Research. It was financed by the National Geographic Society, the Swiss 'Office Fédéral de l'Environnement, des Forêts et du Paysage' through the Ramsar Bureau, and the Foundation Tour du Valat.

References

Ali, S & Ripley, S D 1973. Handbook of the birds of India and Pakistan 8. Oxford.

Gale, S W & McMinn, S D 1989. Identification of Graceful and Scrub Warblers. Br Birds 82: 78-79.

Goodman, S M 1984. The validity and relationships of *Prinia gracilis natronensis* (Aves: Sylviidae). Proc Biol Soc Wash 97: 1-11.

Meinertzhagen, R 1930. Nicoll's birds of Egypt 1. London.

Paz, U 1987. The birds of Israel. London.

Simmons, K E L 1954. The behaviour and general biology of the Graceful Warbler *Prinia gracilis*. Ibis 96: 262-292.

Simmons, K E L 1990. Bill colour of Graceful Warbler. Br Birds 83: 125-126.

Hans Schekkerman, Mr Ludwigstraat 1, 1901 PS Castricum, Netherlands

Brieven

Western border of non-breeding range of Brown-headed Gull

Hazevoet (1987) pointed out that the breeding range of Brown-headed Gull *Larus brunnicephalus* does not extend further west than eastern Tadzhik SSR, USSR, c 1600 km east of the western border of the breeding range given in the species' distribution map in Harrison (1983), viz the eastern shore of the Caspian Sea. In the distribution map of Brown-headed Gull in Harrison (1985), the breeding range was partly corrected (Hazevoet 1987) but the non-breeding range remained unaltered. The same map was published in Harrison (1987).

However, also the non-breeding range was incorrectly mapped by Harrison (1983, 1985, 1987) since the species neither occurs in the regions of the Aral and Caspian Seas, nor is known to winter in the Arabian Gulf, the Gulf of Oman or on the southern coast of the Arabian peninsula. This is evident from studies of the regional avifaunas (Meinertzhagen 1954, Bailey 1966, Tuck 1974, Bundy & Warr 1980, Gallagher & Woodcock 1980, Jennings 1981, Bundy 1986, Il'ichev & Zubakin 1988, Bundy et al 1989).

In the USSR, there is not a single record west of the breeding range (Victor Zubakin in litt). The species is reported to be a vagrant to extreme eastern Iran, with two winter observations at Chah Bahar on the eastern Makran coast, Baluchistan and one autumn observation at Gamshad, near Takhte-Shah at the southern end of the Hamoun-i Puzak, Seistan (Ticehurst 1926-27, Scott et al 1983, Melville 1988, Derek A Scott in litt). Relevant descriptions have not been published.

Statements about wintering west to Aden (eg, Dwight 1925, Alexander 1954) must be regarded as erroneous. Barnes (1893) reported the occurrence of Brown-headed Gull at Aden and, possibly, this was the source of later confusion, although Barnes's report was considered doubtful by Meinertzhagen (1954). Recently, Bourne (1988abc, 1989) reported having observed first-winter Brown-headed Gulls four times in the southern Arabian Gulf and Gulf of Oman region in the 1987/88 winter. These observations were summarized by Bourne & Bundy (1990). Richardson (1990) adopted the reports in Bourne (1988b) (Colin Richardson in litt). However, the published descriptions in Bourne (1988ab) and Bourne & Bundy (1990) lack convincing detail and confusion with first-winter Grey-headed Gull *L cirrocephalus* can not be excluded. Also unconvincing is the claim by Bourne & Bundy (1990) that a gull observed in eastern

Saudi Arabia in 1981 and originally reported by Bundy (1986) as Grey-headed Gull, more likely was a Brown-headed Gull or possibly even a Brown-headed x Grey-headed Gull hybrid. Nevertheless, it seems possible that vagrant Brown-headed Gulls, particularly first-years, could occur in the region.

A record from Eilat, Israel (Shirihai et al 1987) is improperly documented (Hoogendoorn 1991).

A record of Brown-headed Gull from Tanzania (van der Lee 1971, Britton & Brown 1974), considered to be the first record of the species for East Africa (Backhurst et al 1973), is not fully established (Oreel 1976). The species was not treated by Britton (1986) but the record was still mentioned by Il'ichev & Zubakin (1988).

It is likely that Brown-headed Gull does not regularly winter further west than Pakistan (cf van der Ven 1988, Scott & Rose 1989); Roberts et al (sine dato, after 1986) list it as common near Karachi. The species might occasionally occur west of Pakistan but this has yet to be proven.

I am grateful to Bill Bourne, Colin Richardson, Derek Scott and Victor Zubakin for supplying information or reports on the occurrence of Brown-headed Gull in the USSR, Iran and off eastern Arabia. Gerald Oreel, Frank Rozendaal and Gerard Steinhaus provided references.

References

Alexander, W B 1954. Birds of the ocean. Second edition. New York.

Backhurst, G C, Britton, P L & Mann, C F 1973. The less common Palaearctic migrant birds of Kenya and Tanzania. J East Afr Nat Hist Soc Natl Mus 140: 1-38.

Bailey, R 1966. The seabirds of the southeast coast of Arabia. Ibis 108: 224-264.

Barnes, H E 1893. On the birds of Aden. Ibis 6 (5): 57-83, 165-181.

Bourne, W R P 1988a. Gulls in the central Gulf, November 1987. Bahrain Nat Hist Soc Newsl 7: 3-4.

Bourne, W R P 1988b. The status of deep-sea birds off the Emirates. Gazelle 3 (4): 7-8.

Bourne, W R P 1988c. Ornithological observations at sea around Arabia. Ornithol Soc Middle East Bull 20: 7-11.

Bourne, W R P 1989. Indian Black-headed Gull. In: Foster, D, Reports of new and rare birds, Oman Bird News 6: 15.

Bourne, W R P & Bundy, G 1990. Records of Brown-headed Gull *Larus brunnicephalus* and Grey-headed Gull *L. cirrocephalus* around Arabia. Sandgrouse 12: 37-42.

Britton, P L 1986. Family Laridae: gulls. In: Urban, E K, Fry, C H & Keith, S (editors), The birds of Africa 2, London, pp 340-374.

Britton, P L & Brown, L H 1974. The status and breeding behaviour of East African lari. Ostrich 45: 63-82.

Bundy, G 1986. Notes on seabirds in south-eastern Arabia. Sandgrouse 7: 29-42.

Bundy, G, Connor, R J & Harrison, C J O 1989. Birds of the Eastern Province of Saudi Arabia. London.

Bundy, G & Warr, F E 1980. A check-list of the birds of the Arabian Gulf States. Sandgrouse 1: 4-43, 46-49.

Dwight, J 1925. The gulls (Laridae) of the world: their plumages, moults, variations, relationships and distribution. Bull Am Mus Nat Hist 52: 63-408.

Gallagher, M & Woodcock, M W 1980. The birds of Oman. London.

Harrison, P 1983. Seabirds: an identification guide. Beckenham.

Harrison, P 1985. Seabirds: an identification guide. Second edition. London.

Harrison, P 1987. Seabirds of the world: a photographic guide. London.

Hazevoet, C J 1987. Breeding range of Brown-headed Gull. Dutch Birding 9: 176-177.

Hoogendoorn, W 1991. Record of Brown-headed Gull in Israel in May 1985. Dutch Birding 13: 104-106.

Il'ichev, V D & Zubakin, V A (editors) 1988. Ptitsy SSSR: Chaikovye. Moscow.

Jennings, M C 1981. The birds of Saudi Arabia: a checklist. Cambridge.

van der Lee, H F 1971. Brown-headed Gull, *Larus brunnicephalus* a new species for Tanzania. Ardea 59: 60-61.

Meinertzhagen, R 1954. Birds of Arabia. Edinburgh.

Melville, D S 1988. Brown-headed Gull, *Larus brunnicephalus* in Iraq – a correction. J Bombay Nat Hist Soc 85: 617-618.

Oreel, G J 1976. On the alleged occurrence of the Brown-headed Gull *Larus brunnicephalus* in Tanzania. Ardea 64: 80.

Richardson, C 1990. The birds of the United Arab Emirates. Warrington.

Roberts, T J, Passburg, R & van Zalinge, N P sine dato, after 1986. The birds of Karachi and Lower Sind (Pakistan): a checklist.

Scott, D A, Hamadani, H M & Mirhosseyni, A A 1983. [The birds of Iran.] Second edition. Tehran. [In Persian; English summary.]

Scott, D A & Rose, P M 1989. Asian waterfowl census 1989: mid-winter waterfowl counts in southern and eastern Asia, January 1989. IWRB Report. Slimbridge.

Shirihai, H, Jonsson, A & Sebba, N 1987. Brown-headed Gull in Israel in May 1985. Dutch Birding 9: 120-122.

Ticehurst, C B 1926-27. The birds of British Baluchistan. J Bombay Nat Hist Soc 31: 687-711, 862-881; 32: 64-97.

Tuck, G S 1974. Seabirds of the Persian Gulf (the Gulf) and Gulf of Oman: a survey (1958-1973). Sea Swallow 23: 7-21.

van der Ven, J 1988. Asian waterfowl 1988: midwinter bird observations in most Asian countries. IWRB Report. Slimbridge.

W (Ted) Hoogendoorn, Notengaard 32, 3941 LW Doorn, Netherlands

Record of Brown-headed Gull in Israel in May 1985

The first-summer Brown-headed Gull *Larus brunnicephalus* at Eilat, Israel, on 12 May 1985 was described as showing the following characters: *1* not as long-legged as Slender-billed Gull *L genei*; *2* prominent gonys; *3* mantle, scapulars and back pale grey, slightly paler than Black-headed Gull *L ridibundus*, very close in tone to those of Slender-billed Gull; *4* thin blackish subterminal tail-band; *5* iris dark (Shirihai et al 1987). However, through field studies at Bangpoo, Samut Prakan, Thailand, in mid-February and early March 1990, from the study of skins and from the literature, I found that, strictly speaking, none of these characters fit first-year Brown-headed Gull: *1* measurements given by Dwight (1925) show that Brown-headed Gull has on average a longer tarsus than Slender-billed Gull. Although flat belly and vent feathering of Slender-billed Gull (Watson 1983) might give the impression of very long legs and the 'giraffe-like' neck when alert can give them a very tall appearance (Grant 1986), the legs should not appear longer than in the larger Brown-headed Gull; in fact, the latter often looks flat-bellied and long-legged as well (pers obs) and it is unlikely that a Brown-headed Gull would appear to be shorter-legged than Slender-billed Gull. *2* In Brown-headed Gull the gonys is only slightly more pronounced than in Black-headed and Slender-billed Gulls, and I would certainly not qualify it as prominent. *3* In both immature and adult plumages the upperparts are slightly, but consistently, darker than in Black-headed Gull; this was established through direct comparison of at least 10 Black-headed Gulls with many Brown-headed Gulls, involving immatures and adults of both species under various conditions. Direct comparison of adult winter Brown-headed and Black-headed Gulls and adult Slender-billed Gull at Starling Inlet, Hong Kong, on 25 February 1990, confirmed that the upperparts of Brown-headed Gull are slightly darker than Black-headed Gull, with Slender-billed Gull being the palest of the three species (Peter Kennerley in litt, pers obs). Photographs of an adult Slender-billed Gull among Brown-headed Gulls taken by Killian Mullarney at Bangpoo in January 1984 clearly show the paler grey upperparts of the former (eg, plate 102). *4* The tail-band (if present or partially

102 Slender-billed Gull *Larus genei*, adult, among Brown-headed Gulls *L brunnicephalus*, showing paler grey upperparts of former, Bangpoo, Samut Prakan, Thailand, January 1984 *(Killian Mullarney)*

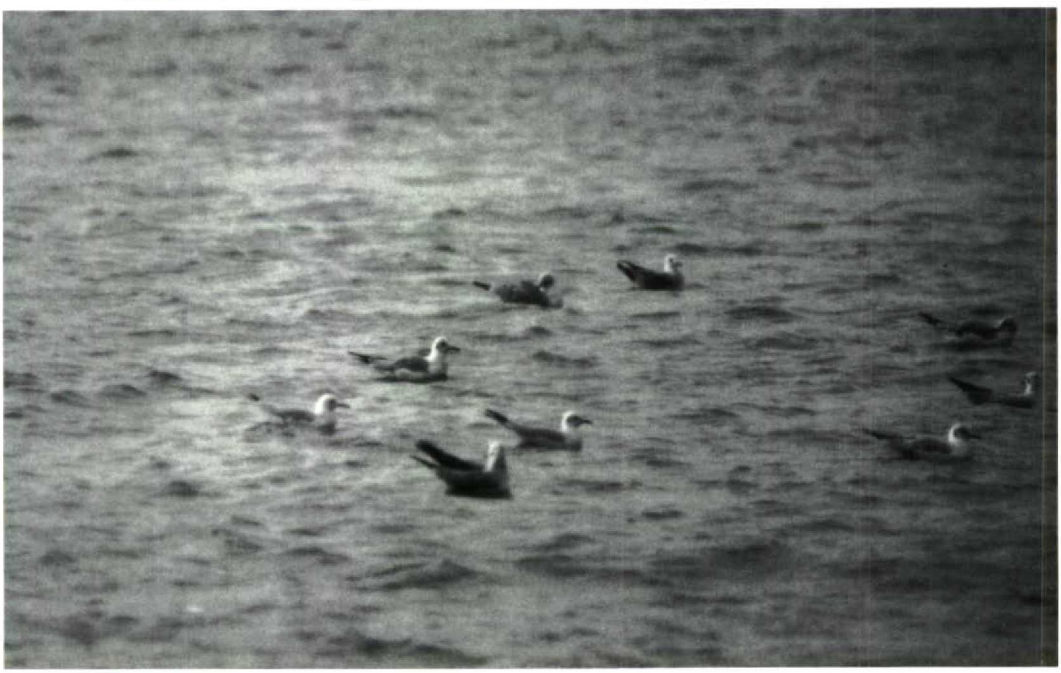

present, cf van den Berg et al 1991) is quite broad and obviously broader than in average first-year Black-headed Gull and about as broad as in first-year Mediterranean Gull *L melanocephalus* (cf Dwight 1925). *5* The iris colour of all c 30 first-year Brown-headed Gulls studied at distances closer than c 25 m was yellowish- to medium brown (cf Dwight 1925, plate 103), never 'dark'. In many photographs of first-year Brown-headed Gulls, the iris seems to be dark but it must be borne in mind that in general iris colours often appear darker in photographs than in the field.

It is possible that a vagrant Brown-headed Gull in Israel might have originated from a population which differs in some respects from the birds I have studied but to date no geographical variation is known to occur in Brown-headed Gull (cf Dwight 1925, Ali & Ripley 1983).

It is not clear how some subtle identification features could be judged as different from Mediterranean Gull, eg, the less distinctly masked look and the slightly longer bill, while that species was not mentioned to be present for a direct comparison. I did not notice anything like a masked look in any Brown-headed Gull at Bangpoo and the head-patterns of Brown-headed and Black-headed Gulls are virtually indistinguishable, in all plumages. Also, I wonder how it could be concluded that the shape of the head was closer to that of Slender-billed Gull. The head-shape as sketched in figure 1 of Shirihai et al (1987) does not remind me of Slender-billed Gull.

Moreover, it was found recently that before April most first-year Brown-headed Gulls at Bangpoo replace some or nearly all juvenile secondaries, the tertials, most coverts of the innerwing and often the whole tail or at least several pairs of rectrices for adult-type feathers (van den Berg et al 1991). This leads me to question the validity of the statement in Shirihai et al (1987) that 'photographs, sketches and descriptions of Brown-headed Gulls in the same plumage and *at the same time of the year* from the Far East showed the same features as the bird at Eilat' and that 'most of them had the distinctive wing pattern of completely black remiges' as this is certainly not the case for most first-year Brown-headed Gulls at Bangpoo from mid-February onwards. It must be concluded that the documentation from the Far East referred to by Shirihai et al (1987) pertained to birds at a different time of the year than the bird recorded at Eilat.

The breeding range of Brown-headed Gull does not extend further west than eastern Tadzhik SSR, USSR, and it is likely that the species does not regularly winter further west than Pakistan (Hoogendoorn 1991). This is 3000-4000 km east of Israel and considerably farther away than the eastern shore of the Caspian Sea, the Arabian Gulf and the southern coast of the Arabian peninsula, where Shirihai et al (1987) – referring to Harrison (1983) – assumed the western borders of the species' range to be. Therefore, I consider the appearance of a Brown-headed Gull in Israel not as likely as suggested by Shirihai et al (1987).

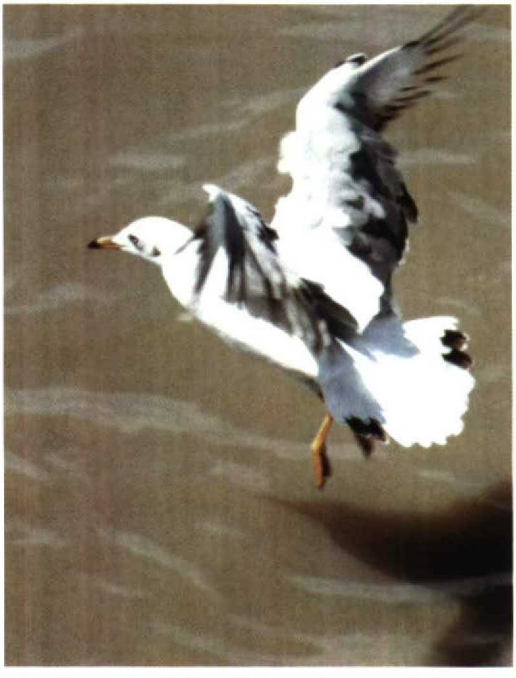

103 Brown-headed Gull *Larus brunnicephalus*, first-year, showing yellowish iris, Bangpoo, Samut Prakan, Thailand, March 1990 *(Ted Hoogendoorn)*

Although some important points mentioned by Shirihai et al (1987) are correct for first-year Brown-headed Gull (but also for first-year Grey-headed Gull *L cirrocephalus*), eg, the solid black of the outer primaries continuing as a broad band across the tips of the inner primaries and the black secondaries, and the pale patch on the carpal area, several equally important points are not. It might be argued that points 2 and 4 mentioned above are merely subtle inconsistencies, which neither support the record, nor cause its downfall. More significantly, several conclusive points (1, 3 and 5 mentioned above) are decidedly incorrect for Brown-headed Gull and therefore I conclude that there is no firm basis for identification of the Eilat bird as that species. As a side matter, the retained juvenile

innerwing, particularly the median and lower lesser coverts, which are probably moulted before April in all individuals (van den Berg et al 1991), and tail does not make the record more probable. Unfortunately, the record has already gained acceptance (Hollom et al 1988, Barthel & Hill 1988, Bourne & Bundy 1990, Birding World 1991).

I am grateful to Arnoud van den Berg and Killian Mullarney for their comments on drafts of this letter and for providing photographs of Brown-headed Gulls. Peter van Scheepen supplied a reference. Peter Kennerley, Paul Leader and Mike Turnbull gave advice during observations in Hong Kong and provided subsequent additional comments.

References

Ali, S & Ripley, S D 1983. Handbook of the birds of India and Pakistan. Compact edition. Delhi.

Barthel, P H & Hill, A 1988. Die Limicola-Liste der Vögel der Westpaläarktis. Limicola 2, Sonderheft: 12-36.

van den Berg, A B, Hoogendoorn, W & Mullarney, K 1991. Wing and tail moult in first-year Brown-headed Gulls wintering in Thailand. Dutch Birding 13: 58-63.

Birding World 1991. Birding World complete checklist of the birds of the Western Palearctic. Holt.

Bourne, W R P & Bundy, G 1990. Records of Brown-headed Gull *Larus brunnicephalus* and Grey-headed Gull *L. cirrocephalus* around Arabia. Sandgrouse 12: 37-42.

Dwight, J 1925. The gulls (Laridae) of the world; their plumages, moults, variations, relationships and distribution. Bull Am Mus Nat Hist 52: 63-408.

Grant, P J 1986. Gulls: a guide to identification. Second edition. Calton.

Harrison, P 1983. Seabirds: an identification guide. First edition. Beckenham.

Hollom, P A D et al 1988. Birds of the Middle East and North Africa. Calton.

Hoogendoorn, W 1991. Western border of non-breeding range of Brown-headed Gull. Dutch Birding 13: 102-103.

Shirihai, H, Jonsson, A & Sebba, N 1987. Brown-headed Gull in Israel in May 1985. Dutch Birding 9: 120-122.

Watson, F J 1983. Head-shapes and postures of Slender-billed and Black-headed Gulls. Br Birds 76: 137-138.

W (Ted) Hoogendoorn, Notengaard 32, 3941 LW Doorn, Netherlands

Mystery photographs

40 At first glance, the following characters of last issue's mystery bird suggest it being a Pomarine Skua *Stercorarius pomarinus*: *1* a thick neck and heavy body (however, some Arctic Skuas *S parasiticus* may appear very bulky as well); *2* a rather sharp border of dark crown (Arctic's dark crown usually becomes gradually paler toward base of bill, especially in the malar region); and *3* the two-coloured bill (the bill of adult Arctic is usually all-dark). On closer inspection, however, the bird shows a number of features that identify it as an Arctic: *1* a rather narrow bill (Pomarine usually has a thicker bill with a more obvious gonydeal angle on lower mandible); *2* much white at the base of the lower mandible (in Pomarine, the black extends further down the chin to the malar point); *3* white feathers on the forehead at the base of the upper mandible (rare in Pomarine); *4* a rather evenly coloured broad breast-band without obvious whitish bars (Pomarine's breast-band usually shows narrow white barring); and *5* brown

104 Arctic Skua *Stercorarius parasiticus*, Maasvlakte, Zuidholland, August 1981 *(Arnoud B van den Berg)*

105 Arctic Skua *Stercorarius parasiticus*, Maasvlakte, Zuidholland, August 1981 *(Arnoud B van den Berg)*

106 Arctic Skua *Stercorarius parasiticus*, Maasvlakte, Zuidholland, August 1981 *(René Pop)*

plumage with slightly contrasting blackish secondaries (Pomarine's plumage often appears darker with hardly any contrast to blackish secondaries).

In flight, four white primary shafts were visible on the upperwing. Arctic should show three to six white shafts and Pomarine five or more, but it is often hard to see whether the primary shafts are actually white, or merely reflecting sun light. This may explain why some photographs seem to show six or seven white primary shafts. Besides, the rather broad-based wings and the dark coloration on flank and undertail-coverts may be more reminiscent of Pomarine than of Arctic although the shape of the elongated central rectrices was typical of Arctic. This Arctic Skua showed several signs of immaturity, such as the two-coloured bill indicative for a third calendar-year and the barred underwing-feathers suggesting a fourth calendar-year bird. It was photographed on the Maasvlakte, Zuidholland, on 22 August 1981.

The photograph was shown during the Dutch Birding mystery-bird competition of 19 October 1990 on Texel, Noordholland, where it appeared one of the most difficult to identify: 63 of the 69 contenders identified the bird as a Pomarine Skua.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands

Mystery photograph 41. Solution in next issue

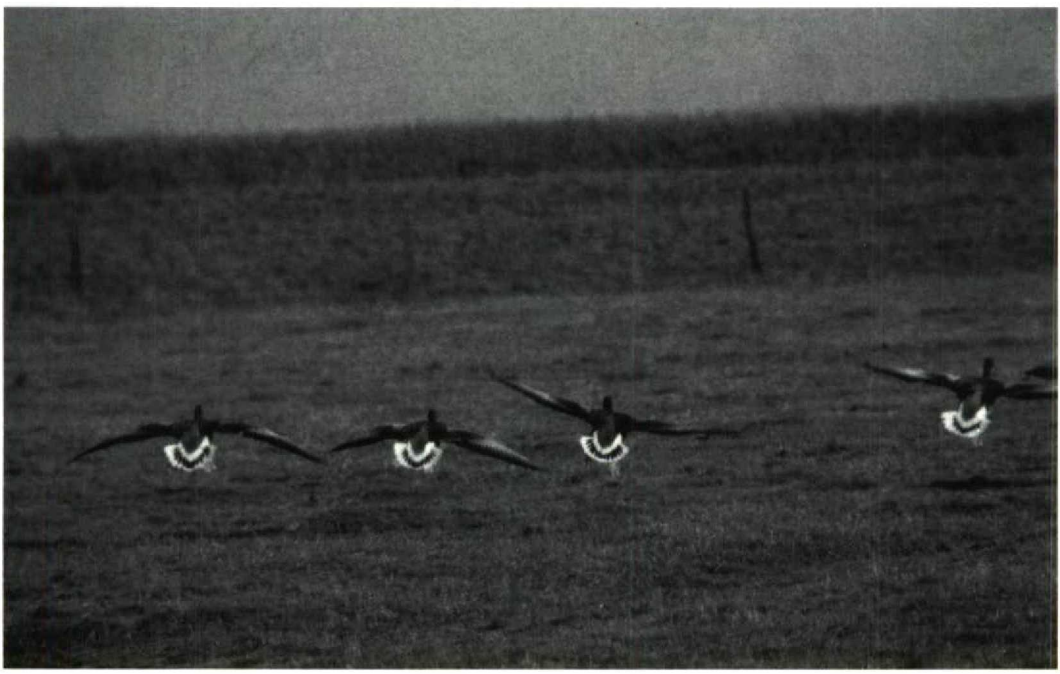

Corrigendum

In het onderschrift van plaat 50 (Dutch Birding 13: 45, 1991) is abusievelijk een verkeerde fotograaf vermeld; deze moet luiden *Hans Gebuis*. Onze excuses voor deze vergissing. REDACTIE

Recensies

SARDIN, J-P 1991. *Les oiseaux de Charente*. Charente-Nature, Angoulême. 192 pp. ISBN 2-9505548. FRF 120.00.

De Franse broedvogelatlas van Laurent Yeatman (1976) heeft het startsein gegeven voor het ontstaan van een langzaam maar gestaag groeiende serie Franse regionale avifauna's en verspreidingsatlassen, waarvan het boekje van Jean-Pierre Sardin de laatste in rij is. Het behandelt de vogels van het departement Charente, gelegen tussen het Massif Central en de Atlantische Oceaan, ten noordoosten van Bordeaux.

Na een inleidend hoofdstuk over de aanwezige biotopen en hun geologische en hydrologische achtergrond, volgen achtereenvolgens aparte besprekingen van de soorten die uitsluitend doortrekken (inclusief een overzicht van resultaten van ringonderzoek en een aparte lijst van zeldzamere soorten), de wintergasten en de broedvogels. Deze laatsten worden geïllustreerd met pentekeningen en de bekende stippenkaarten. Het geheel wordt gepresenteerd in een eenvoudige stijl die nog wat ouderwets aandoet maar wel past in de omzichtige benadering van het te bereiken Franse leken publiek waar traditionele opvattingen over natuur en jachtrechten nog een zeer voorname rol spelen, zeker in de regionale en lokale politiek.

Van de regelmatige wintergasten is de Rotskruiper *Tichodroma muraria* vermeldenswaard. Deze soort was altijd zeldzaam in de Charente, hoewel slechts op 200 km van Alpen en Pyreneeën, maar wordt thans (sinds 1980) jaarlijks waargenomen op kleine rotswandjes en op muren van kerken en kastelen: dat zal vele Nederlandse vogelaars bekend voorkomen!

De Charente herbergt ook nog op Franse en Europese schaal niet onbelangrijke broedpopulaties van bv Kleine Trap *Tetrax tetrax* en Griel *Burhinus oedicnemus*. Van deze soorten zijn in het najaar ook een aantal pleisterlaatsen aanwezig waar belangrijke aantallen zich verzamelen alvorens weg te trekken. De laatste 10 jaar zijn de aantallen echter sterk afgenomen. Tevens zijn er nog wat mediterrane en montane invloeden merkbaar met soorten als Slangearend *Circaetus gallicus*, Dwergooruil *Otus scops* en Rotsmus *Petronia petronia*. Ook de Bergfluiter *Phylloscopus bonelli* is er algemeen.

Als toegift worden tot slot nog een achttal wandelroutes door avifaunistisch interessante gebieden beschreven.

Een aardig boekje, uiteraard vooral bestemd voor de 'Charentais' en andere Fransen maar wellicht ook bruikbaar voor toeristen die een combinatie van het Franse goede leven èn leuk en eenvoudig vogelen weten te waarderen. ANDRÉ J VAN LOON

Aankondigingen

Club voor Natuurgeluiden Registratie De Club voor Natuurgeluiden Registratie (CNR) is een vereniging voor iedereen die is geïnteresseerd in het opnemen van geluiden in de vrije natuur. De CNR stelt zich tot doel om alle geïnteresseerden verder te helpen met het uitoefenen van deze hobby en daardoor de belangstelling voor de natuur te vergroten. Naast het stimuleren van informele onderlinge contacten en informatieuitwisseling organiseert de vereniging oa officiële bijeenkomsten (twee maal per jaar), lezingen en excursies, verzamelt, vertaalt en verspreidt interessante artikelen, onderhoudt contacten met leveranciers van apparatuur en bemiddelt bij de aanschaf daarvan. Daarnaast wordt een eigen bibliotheek van boeken en tijdschriften opgebouwd alsmede een audiotheek van natuurgeluiden. Hierin aanwezig materiaal kan ter beschikking worden gesteld voor educatieve doeleinden bij scholen, universiteiten, radio- en televisieprogramma's, cursussen en lezingen.

Voor meer informatie over en het lidmaatschap van de CNR kunt u schrijven naar: Club voor Natuurgeluiden Registratie, p/a Wim Rougoor, Klavermeen 39, 3844 PS Harderwijk, Nederland.

Ornithological Society of Egypt The Ornithological Society of Egypt (OSE), keen on the growing interest of European birders to visit Egypt as this seems an important part of nature conservation strategy, showing the importance of nature and birds and their economic value (without having to shoot them!), supplies assistance and information on birding in Egypt. The OSE annually publishes the journal *Courser* (the third issue being due early in 1991). Membership costs USD 10.00 per year and is open to all interested. Members will receive the *Courser* as well as an OSE sticker. For more information, please contact the secretary of the OSE, Sherif Baha El Din, Executive Business Services, Cairo Marriott Hotel, PO Box 33, Zamalek, Cairo, Egypt, telephone +20-23440953.

Tiende veldornithologisch jaarboek van Noord-West-Vlaanderen Begin april 1991 verscheen het *Tiende veldornithologisch jaarboek van Noord-West-Vlaanderen*. Het bespreekt het voorkomen van 215 vogelsoorten in de betrokken regio in de periode van juli 1988 tot juni 1989.

25 auteurs verzorgden de teksten van dit meer dan 250

pp tellende boek, gebaseerd op 23 600 vogelwaarnemingen. Het boek bevat zes grote hoofdstukken over respectievelijk watervogels, grote waadvogels, dagroofvogels, steltlopers, nachtroofvogels en zangvogels. In het hoofdstuk over de dagroofvogels wordt vooral ingegaan op de spectaculaire trekgolf in mei 1989, alsmede op het stijgend aantal broedgevallen van enkele soorten. Dankzij uitgebreid telwerk op de stranden, in de Voor- en Achterhaven van Zeebrugge en in het Zwin vormt het steltloperhoofdstuk de parel van het boek! De teloorgang van de Achterhaven, de (tijdelijke?) spectaculaire opmars van de Voorhaven en het langzame herstel van het Zwin zijn de voornaamste resultaten. Voor het eerst sinds enige jaren is ook weer een artikel opgenomen over de zeetrek langs de Vlaamse kust. Uitgebreide aandacht gaat verder naar de unieke meeuwen- en sternkolonie in de Voorhaven.

Dit unieke en prachtig geïllustreerde boek kan besteld worden door storting van BEF 350.00 (inclusief BEF 50.00 portokosten) op girorekening 478-9010781-16 tnv Veldornithologisch Jaarboek, Ronselarestraat 105, 8380 Brugge (België); of van NLG 20.00 op girorekening 473327 tnv Danubia Belgium, Den Haag (Nederland); vermeld in beide gevallen 'Jaarboek 88-89'. Ook de vorige negen jaarboeken zijn nog steeds verkrijgbaar door storting van, respectievelijk, BEF 300.00 of NLG 17.50 (inclusief portokosten) op bovenstaande rekeningnummers, onder duidelijke vermelding van het gewenste jaarboek.

DBA-nieuws

DBA pelagic trips 1991 Wij maken u erop attent dat de beide in Dutch Birding 13: 30, 1991, aangekondigde 'pelagic trips' vanuit IJmuiden, Noordholland, in september 1991 volledig zijn volgeboekt. Vanwege het grote aantal overboekingen is in aller ijl een derde tocht georganiseerd op 22 september 1991 maar ook deze tocht is inmiddels volgeboekt. Dit betekent dat het geen zin meer heeft om geld over te maken. Volgend jaar zal de DBA wederom een aantal zeetochten organiseren; wij raden u derhalve aan deze rubriek nauwlettend in de gaten te houden.

Meer nieuws over de 'Euro Bird Week' De in Dutch Birding 13: 29-30, 1991 (en andere vogeltijdschriften), aangekondigde 'Euro Bird Week' op Texel, Noordholland, in oktober 1991, gesponsord door Nuts Ziektekostenverzekering belooft een groot succes te worden.

De 'grote meeting' (een uitgebreide versie van de traditionele DBA-vogelweek aangevuld met buitenlandse vogelaars) zal, naar het zich laat aanzien, door 10-tallen buitenlandse vogelaars bezocht worden, waaronder vogelaars uit België, de BRD, Letland, Noorwegen en Schotland. Van zaterdag 12 tot en met vrijdag 18 oktober 1991 zullen er elke avond lezingen worden gehouden voor alle vogelaars op Texel, in de zaal van het NIOZ, bij de haven 't Horntje. Het programma voor deze lezingen is nog niet volledig bekend. Kenn Kaufman zal een lezing houden over problemen rond de herkenning van de Thayers Meeuw *Larus (glaucoides/kumlieni) thayeri*, Lasse Laine presenteert een 'mystery bird' competitie en Algirdas Knystautas (onder andere bekend van de schitterende dia's op de laatste DBA-dag) geeft een lezing met veel vogeldia's over de USSR. Ook de overige avonden zullen een gevarieerd programma bieden. In het augustusnummer van Dutch Birding zal het volledige programma voor de avondlezingen worden gegeven. Vanwege het internationale karakter van de week zullen alle lezingen in het Engels zijn. Omdat het NIOZ vrij ver weg ligt van De Cocksdorp, waar doorgaans de meeste vogelaars verblijven, zal de organisatie busvervoer in de avonduren regelen van en naar het NIOZ. Evenals vorig jaar zullen er portofoons van Staatsbosbeheer beschikbaar zijn en komen er informatieborden. Accommodatie moeten vogelaars nog altijd zelf regelen (via VVV Texel, Groeneplaats 9, 1791 CC Den Burg, Nederland, telefoon 02220-14741).

Op de uitnodiging voor de 'kleine meeting' – tijdens welke leden van voornamelijk Westeuropese en Amerikaanse dwaalgastencommissies praten over de behandeling van zeldzaamheden en determinatievraagstukken – hebben alle uitgenodigde landen enthousiast gereageerd en de komst van één of meer deelnemers toegezegd. Deze vogelaars zullen gedurende halve dagen met elkaar discussiëren en de rest van de dag vogelen. Zij verblijven bij elkaar in jeugdherberg 'Panorama' bij Den Burg. De volgende personen hebben hun komst reeds toegezegd: Kenn Kaufman, Paul Lehman, Don Roberson en Claudia Wilds (VS), Killian Mullarney (Ierland), Dick Forsman en Lasse Laine (Finland), Per Alström, Urban Olsson en Dan Zetterström (Zweden), Bob Hume (Groot-Brittannië), Peter Barthel (BRD), Philippe Dubois (Frankrijk) en leden van de Belgische, Deense, Letse, Luxemburgse, Noorse, Oostenrijkse, Poolse, IJslandse, Zwitserse en, natuurlijk, Nederlandse dwaalgastencommissies. Deze 'kleine meeting' begint op vrijdag 11 oktober en duurt de hele volgende week.

More news about the 'Euro Bird Week' As announced in Dutch Birding 13: 30, 1991 (and various other journals), an international meeting for birders, the first Euro Bird Week, will take place on the Dutch island of Texel, Noordholland, from 12 to 20 October 1991. The Euro Bird Week will consist of a public meeting for birders from all over Europe and of a rarities committees meeting for a number of invited birders.

The public meeting will be attended by at least 150

Dutch birders and a few dozens foreigners have shown interest to join them. These birders will be birdwatching during daytime and can attend lectures during all evenings of 12-18 October. The evening lectures will be held at the conference room of the NIOZ, near the southern tip of the island. The programme is not yet completely known but will include a lecture by Kenn Kaufman on the identification of the Thayer's Gull *Larus (glaucoides/kumlieni) thayeri*, a mystery-bird competition by Lasse Laine and a lecture about Soviet birds by the famous Lithuanian photographer Algirdas Knystautas. The other lectures will be presented by other birders attending the committees meeting and will focus on current identification topics (eg, Crossbills *Loxia*, Hume's Yellow-browed Warbler *Phylloscopus humei*, orange-billed terns *Sterna bengalensis/elegans/maxima*).

For the committees meeting, members of rarities committees of several European countries and the USA have been invited. The reactions sofar are very encouraging. The following persons will attend this meeting: Paul Lehman, Don Roberson and Claudia Wilds (USA), Killian Mullarney (Ireland), Dick Forsman and Lasse Laine (Finland), Per Alström, Urban Olsson and Dan Zetterström (Sweden), Bob Hume (Great Britain), Peter Barthel (BRD), Philippe Dubois (Frankrijk), as well as members of the Austrian, Belgian, Danish, Icelandic, Latvian, Luxemburg, Norwegian, Polish, Swiss and, of course, Dutch committees. These people will stay together at the youth hostel 'Panorama' near Den Burg, where they will have half-day talks on technical aspects of the work of rarities committees and on identification topics. The rest of the day will be spent birding. This meeting starts on 11 October.

During the Euro Bird Week, there will be walkie-talkies and information boards to spread all bird news as quickly as possible. Birders interested to join this major ornithological event can arrange their accommodation on Texel by contacting VVV Texel, Groeneplaats 9, 1791 CC Den Burg, Netherlands, telephone +31-222014741. There are camp sites on the island and all kinds of hotels, holiday homes and bed-and-breakfast type accommodations are available. For more information on the Euro Bird Week and birding on Texel you can write to: Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands.

More information will follow in the next issue of Dutch Birding.

Verzoeken

Atlas of the breeding birds of Greece For the preparation of an atlas of the breeding birds of Greece, Hartmut Heckenroth and co-workers are interested in receiving from foreign birders all kinds of information on breeding birds of Greece. After inclusion in the Greek atlas, these data also will be used by the European Ornithological Atlas Committee of the ICBP. Result of censuses are welcomed as well as single observations during holidays. Observations of migrating White Sorks *Ciconia ciconia* in Greece, especially from the southern part and the Greek islands are also of great interest. Please send in your data on special record forms. If you do this as soon as possible, they can still be inserted on the distribution maps already made. The record forms can be obtained from Hartmut Heckenroth, Hoppegartenring 90, 3012 Langenhagen 1, FRG.

Identification of nightjars For a paper on the identification of nightjars *Caprimulgus* in the Western Palearctic (to be published in Dutch Birding), Nigel Cleere (25 Bedford Close, Newbury, Berkshire RG14 6SU, UK) needs at-rest and flight photographs of Nubian *C nubicus*, Golden *C eximius* and Egyptian Nightjars *C aegyptius* for research and for possible selection for publication. Please indicate whether the photographs should be returned or not (and if so when). All contributors will be acknowledged.

Vogelfoto's Göksu delta In het kader van een natuurbeschermingsproject wil de Zuidturkse provincie Içel een permanente tentoonstelling inrichten over de flora en fauna in de Göksu delta, Turkije. Voor dit doel is de Turkse 'Society for the Protection of Nature' op zoek naar fotografen die belangeloos fraaie foto's (kleur en zwart-wit) van Turkse vogelsoorten ter beschikking willen stellen voor reproductie op poster-formaat (met vermelding van de fotograaf). De foto's moeten gemaakt zijn in Turkije, bij voorkeur in de Göksu delta. Dia's (of kopieën daarvan) en/of negatieven kunnen worden opgestuurd naar: Tom M van der Have, Furkabaan 674, 3524 ZL Utrecht, Nederland

Recent WP reports

This review of recent reports of rare and interesting birds in the Western Palearctic refers mainly to **January** and **February 1991**. The records are largely unchecked, not authenticated.

A **Little Shearwater** *Puffinus assimilis* was found dead in Landes, France, in mid-December 1990. For the third successive winter, four **Pygmy Cormorants** *Phalacrocorax pygmeus* stayed on the Donau, Tullner Feld, Niederösterreich, Austria. From at least 24 January, an **American Bittern** *Botaurus lentiginosus* was at Marton Mere near Blackpool, Lancashire, enjoying many British birders (for more details, see Birding World 4: 49-51, 1991). 27 **Glossy Ibises** *Plegadis falcinellus* were counted at Larache, Morocco, on 7 January (cf Dutch Birding 13: 31, 1991). The first **Cotton Teal** *Nettapus coromandelianus* for Saudi Arabia was at Al Hair, Central Province, in February. This duck is widespread throughout south-eastern Asia (including the Indian subcontinent). It occurs almost annually in Bahrain and Oman, with most records from November to May. The male **Lesser Scaup** *Aythya affinis* of Oxford Island, Armagh, Ireland, changed to Lurgan Park, also Armagh, on 24 January, before moving on to Hillborough Lough, Down, from 26 January to at least 24 February. The Milton Loch, Dumfries and Galloway, Britain, male Lesser Scaup remained on nearby Auchenreoch Loch from 11 to 25 January (for more details, see Birding World 4: 29, 1991). On 30 December 1990, a fine male **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* was found at Sahlenburg near Cuxhaven, Niedersachsen, FRG. An immature female **Harlequin Duck** *Histrionicus histrionicus* frequented the river and bay at Wick, Highland, from 6 February, constituting the 10th British record of this mainly Eastern Palearctic and Nearctic species (for more details, see Birding World 4: 47-48, 1991). A subadult **Steppe Eagle** *Aquila nipalensis* found at Fyledalen, Skåne, on 3 November 1990 remained until at least 17 March (there are c 20 previous records for Sweden). After records in October 1895 and December 1951, France produced its third **Allen's Gallinule** *Porphyrula alleni*: from 18 to 23 January (when found dead), an immature stayed at Marais d'Olonne, Vendée. Saudi Arabia's first **Pheasant-tailed Jaçana** *Hydrophasianus chirurgus* remained at Riyadh in December 1990. This extraordinary jaçana (the only one with seasonal plumage changes and migratory habits) is a regular winter visitor (from the Indian subcontinent) to Oman where it occasionally oversummers; it is a vagrant to Yemen. A **Killdeer** *Charadrius vociferus* was at Ballycotton, Cork, Ireland, from 7 January to at least 21 February. On 14 January, a first-winter **Kittlitz's Sand Plover** *C pecuarius* was discovered at Lake Merzouga, Morocco. The three **Slender-billed Curlews** *Numenius tenuirostris* remained at Merja Zerga, Morocco, until at least 4 February. Interestingly, there was a report of a Slender-billed Curlew at Lake Ichkeul, Tunisia, in November 1990. A **Grey-headed Gull** *Larus cirrocephalus* seen at Wilstone Reservoir, Tring, Hertfordshire, on 10 February and at Brogborough Lake, Bedfordshire, on 17 and 19-21 February is generally believed to be an escape by the British birding fraternity (for more details, see Birding World 4: 45-47, 1991). A first-year **American Herring Gull** *L argentatus smithsonianus* was identified at Galway, Galway, Ireland, on 9 January, with another on 27 January, and they were later joined by a second-year on 19 February. A first-winter **Iceland Gull** *L glaucoides* remaining at Helsinki from 29 December to 5 February was only the fifth record for Finland. At least nine **Kumlien's Gulls** *L glaucoides/kumlieni kumlieni* were noted in Britain and Ireland. Interestingly, two of them showed characters associated with **Thayer's Gull** *L g/k thayeri*, ie, a first-year at Galway, Ireland, from 12 to 27 January and another first-year at Ayr, Strathclyde, Britain, from 1 February to at least 30 March (for more details of the latter bird, see Birding World 4: 82-83, 1991). For an excellent review article on the 'rise and fall' of the Thayer's Gull, see Birding 22: 197-300, 1990. From 6 to 13 January, a fine **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* gave *acte de présence* at Galway, Ireland. A **Lesser Crested Tern** *Sterna bengalensis* was located at the Sous estuary, Morocco, on 1 January. In Ireland, an adult **Forster's Tern** *S forsteri* was at Strangford Lough, Down, on 6 January; probably the same stayed at Millisle, also Down, from 12 January to at least 8 March. The sight record of a (winter-plumaged) **Brünnich's Guillemot** *Uria lomvia* off Sule Skerry, c 35 miles west of Orkney, Britain, on 25 January, might be an indication that this (sub)arctic species occurs more regularly in British and Irish waters than generally assumed (cf Ir Birding News 1: 105-112, 1991). The **Rufous Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* reappeared at Mörbylånga, Öland, Sweden, on 7 February for its 7th year. The first-year male **Snowy Owl** *Nyctea scandiaca* at Wainfleet, Lincolnshire, Britain, stayed there until 18 March (cf Birding World 4: 30-31, 1991); thereafter, it was seen at various places in Norfolk (23-25 March) and Humberside (30 March). There was also a report of a Snowy Owl in Belgium: from 27 December 1990 to 11 February, a bird (probably also a first-year male) was present at Boezinge and Pervijze, Westvlaanderen. A long-staying **Hawk Owl** *Surnia ulula* remained at Farum, København, Sjaelland, Denmark, until at least 3 March. The report of a **Pied Kingfisher** *Ceryle rudis* at Arès NR, Gironde, France, from 29 December 1990 to at least 7 January is intriguing. Wintering **Olive-backed Pipits** *Anthus hodgsoni* were observed in the Netherlands (two at Noordwijkerhout, Zuidholland, from 12 January to 8 Bebruary) and Ireland (one at Cobh, Cork, on 23-24 January). An **Eversmann's Redstart** *Phoenicurus erythronotus* was found at Riyadh, Saudi Arabia, in January. **Black-throated Thrushes** *Turdus ruficollis atrogularis* were reported at Pontlevoy, Loir-et-Cher, France, on 1 January and at Helsinki, Finland, on 2 January. Ireland's first **Marsh Tit** *Parus palustris* was seen at Bray, Wicklow, on 17 December 1990. The female **Wallcreeper** *Tichodroma muraria*

107 American Bittern *Botaurus lentiginosus*, Marton Mere, Blackpool, Lancashire, Britain, February 1991 *(David M Cottridge)*

108 Harlequin Duck *Histrionicus histrionicus*, Wick, Highland, Britain, February 1991 *(David Tipling)*

109-110 Slender-billed Curlew *Numenius tenuirostris*, Merja Zerga, Morocco, January 1991 *(Hans Gebuis)*

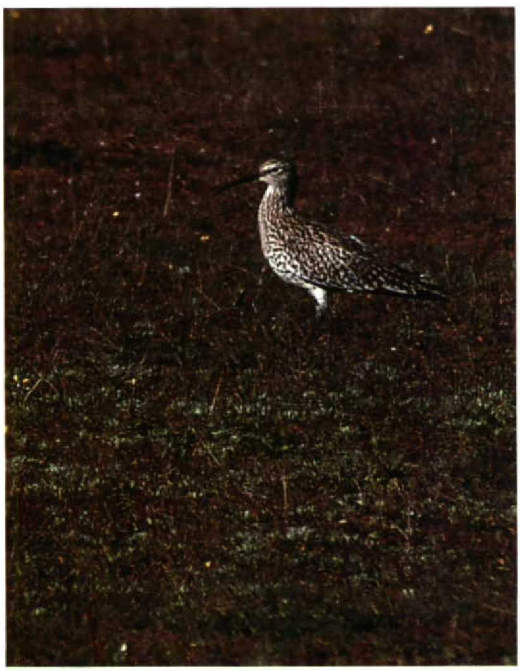

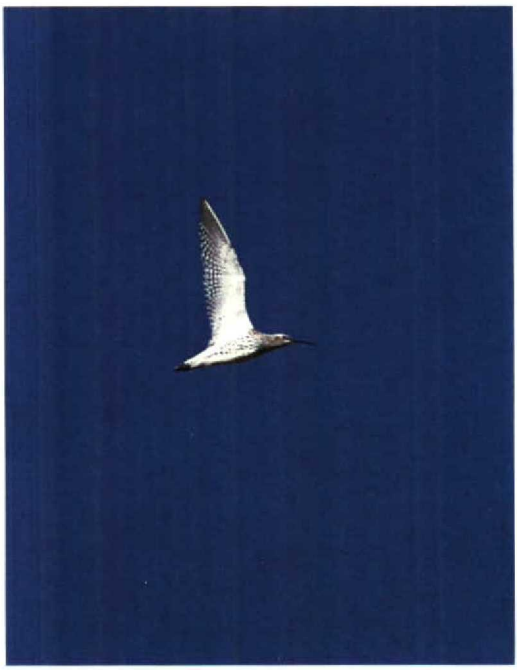

111 Kittlitz's Sand Plover *Charadrius pecuarius*, Lake Merzouga, Morocco, January 1991 *(Hans Gebuis)*

112 Hawk Owl *Surnia ulula*, Farum, København, Sjaelland, Denmark, February 1991 *(Arnold Meijer)*

113 Thayer's Gull *Larus glaucoides/kumlieni* cf *thayeri*, Galway, Galway, Ireland, January 1991 *(Jack Malins)*

at Amsterdam, Noordholland, the Netherlands, stayed until 5 April. A female **Yellow-throated Bunting** *Emberiza elegans* was at Hildesheim, Niedersachsen, FRG, from mid-January. It is worth pointing out that a record of a male of this Eastern Palearctic species at Overveen, Noordholland, the Netherlands, from 8 to 23 August 1989 has not been accepted by the Dutch rarities committee (as being considered an escape).

I wish to thank Arnoud van den Berg, Hans Gebuis, Jack Malins, Arnold Meijer, Arie Ouwerkerk and Peter Symens for their help in compiling this review.

Gerald J Oreel, Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam, Netherlands

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland beslaat voornamelijk de maanden **maart** en **april 1991**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

AALSCHOLVERS TOT VALKEN Een **Kuifaalscholver** *Phalacrocorax aristotelis* verbleef tot tenminste 15 april te IJmuiden Nh. Op 25 maart zouden er daar zelfs twee gezien zijn. Op 3 april vloog een **Kwak** *Nycticorax nycticorax* over Rotterdam-West Zh. Bij Nieuwerkerk aan den IJssel Zh verbleef van 10 tot 16 maart een **Grote Zilverreiger** *Egretta alba*. Vanaf c 15 maart waren tenminste twee exemplaren aanwezig in Zuidelijk Flevoland Fl. Overvliegende **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* waren er te Maassluis Zh op 21 maart, te Dodewaard Gld en Rhenen U op 14 april, bij Breskens Z op 24 april en in Utrecht-Overvecht U en Hoevelaken Gld op 25 april. Op de Strabrechtse Heide Nb bracht een exemplaar de nacht van 11 op 12 april door. c 40 (meest overtrekkende) **Ooievaars** *C ciconia* werden in deze periode gesignaleerd. **Dwergganzen** *Anser erythropus* werden nog opgemerkt bij het Jaap Deensgat in de Lauwersmeer Gr op 17 maart (een) en op 20 april (twee). Tevens verbleven daar maximaal drie **Sneeuwganzen** *A caerulescens*. Een andere Sneeuwgans zat samen met een **Ross' Gans** *A rossii* op de Plaat van Scheelhoek bij Stellendam Zh. **Witbuikrotganzen** *Branta bernicla hrota* waren er op Ameland Fr van 2 tot 8 maart (zeven), bij Goedereede Zh op 3 maart en op Texel Nh op 17 maart (twee). Op Ameland werd op 3 en 6 maart een **Zwarte Rotgans** *B b nigricans* geobserveerd. Een andere Zwarte Rotgans zat van 10 tot 20 maart op Texel waar op 28 april ook een eerstejaars exemplaar van deze ondersoort gezien werd. Behalve de 'Rotjes' had Ameland op 6 maart nog een **Roodhalsgans** *B ruficollis* in petto. Tussen Elst U en Ingen Gld liet zich van 24 tot 31 maart een mannetje **Amerikaanse Smient** *Anas americana* fraai bekijken. Een **Amerikaanse Wintertaling** *A crecca carolinensis* zat op 29 april langs de Oostvaardersdijk Fl. Een hybride tussen *A c crecca* en *A c carolinensis* werd op 24 april in IJmuiden gezien. **Krooneenden** *Netta rufina* waren er tot 7 maart in Utrecht, op 2 en 16 maart in Amsterdam Nh, op 7 maart in de HW-duinen Zh (vijf), op 9 maart te Weerselo O, van 14 tot 24 maart te Den Bosch Nb (twee), op 30 en 31 maart op de Ouderkerkerplas Nh, op 14 april langs de Oostvaardersdijk en op 20 april in Vinkeveen U. Een **Witoogeend**

114 Amerikaanse Smient *Anas americana*, Elst, Utrecht, maart 1991 *(Jaap van 't Hof)*

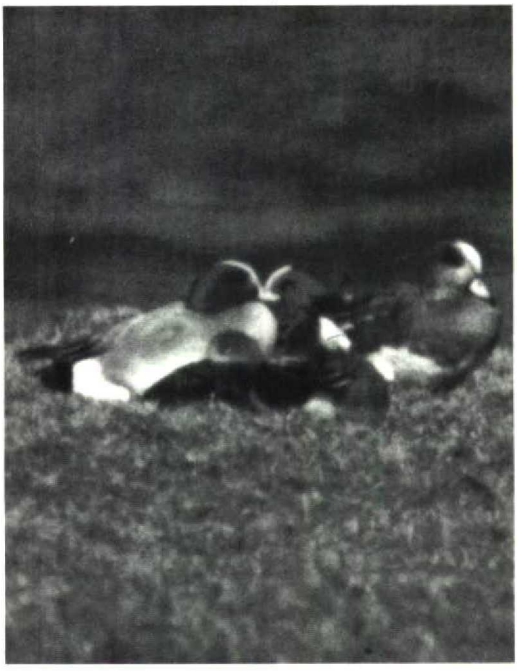

115 Kuifduikers *Podiceps auritus*, IJmuiden, Noordholland, april 1991 *(Piet Munsterman)*

Aythya nyroca was op 29 maart en 14 april aanwezig in de buurt van Haaksbergen O. De **Koningseider** *Somateria spectabilis* van Hoek van Holland Zh hield daar weer audiëntie van 28 tot 31 maart en op 14 en 15 april. Een mannetje **Brilzeeëend** *Melanitta perspicillata* werd geclaimd op 2 mijl ten noorden van Terschelling Fr op 22 april. In deze maanden werden 32 **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans* en 56 **Rode Wouwen** *M milvus* gemeld. De Zwarte Wouwen werden voornamelijk in april waargenomen. Een **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* werd op 20 maart gemeld te Veenhoop Fr. Een exemplaar zat op 29 maart en 1 april op de Dintelse Gorzen Nb. Vanaf 12 april trokken de eerste **Grauwe Kiekendieven** *Circus pygargus* alweer het land in. Vier exemplaren werden gezien. Een **Steenarend** *Aquila chrysaetos* werd geclaimd in Velp Gld op 11 maart. Al op 14 maart vloog een **Visarend** *Pandion haliaetus* over Rotterdam. Vanaf 24 maart werden c 30 exemplaren gezien waarvan sommigen enkele dagen op een plek verbleven. **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* vlogen voorbij de Knardijk Fl op 11 april, over Groningen Gr op 14 april, langs Breskens op 25 april (twee) en over Lexkesveer bij Wageningen Gld op 27 april. Tot begin april waren op diverse lokaties nog c 20 **Slechtvalken** *F peregrinus* aanwezig. Een doortrekker vloog op 28 april over de Ooijpolder Gld.

KRAANVOGELS TOT ZEEKOETEN Massale doortrek van **Kraanvogels** *Grus grus* vond plaats tussen 2 en 17 maart

116 IJseenden *Clangula hyemalis*, IJmuiden, Noordholland, april 1991 *(Piet Munsterman)*

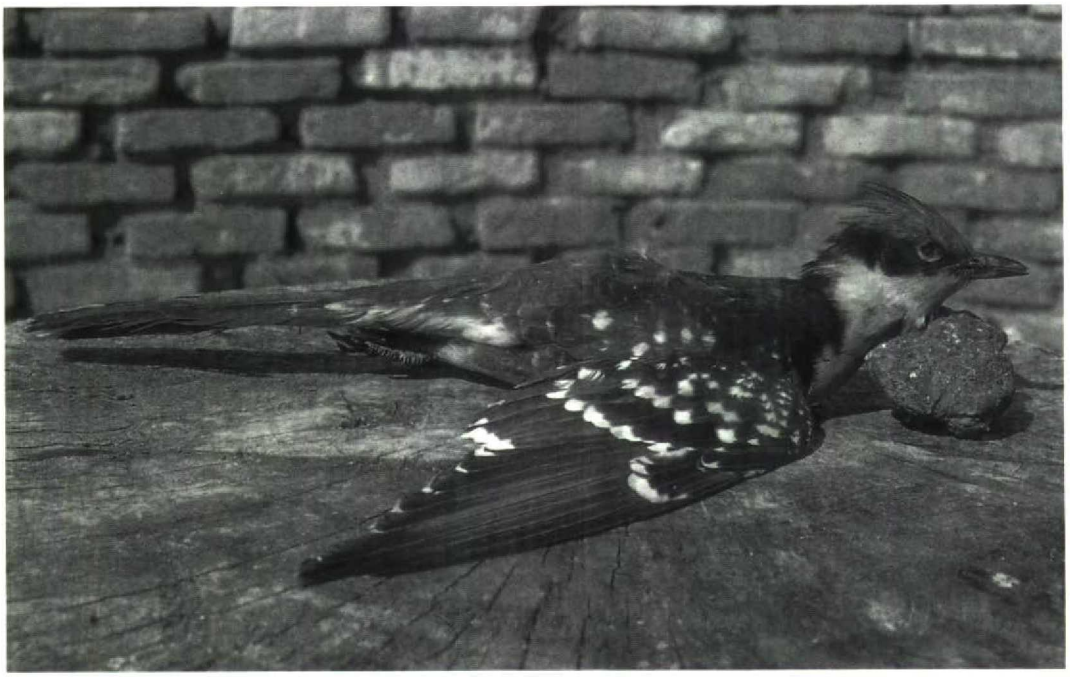

117 Kuifkoekoek *Clamator glandarius*, Lelystad, Flevoland, april 1991 *(Allen Liosi)*

118 Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus*, Maasvlakte, Zuidholland, april 1991 *(René van Rossum)*

119 Draaihals *Jynx torquilla*, Maasvlakte, Zuidholland, april 1991 *(Hans Gebuis)*

120 Pestvogel *Bombycilla garrulus*, Almere, Flevoland, april 1991 *(Hans Gebuis)*

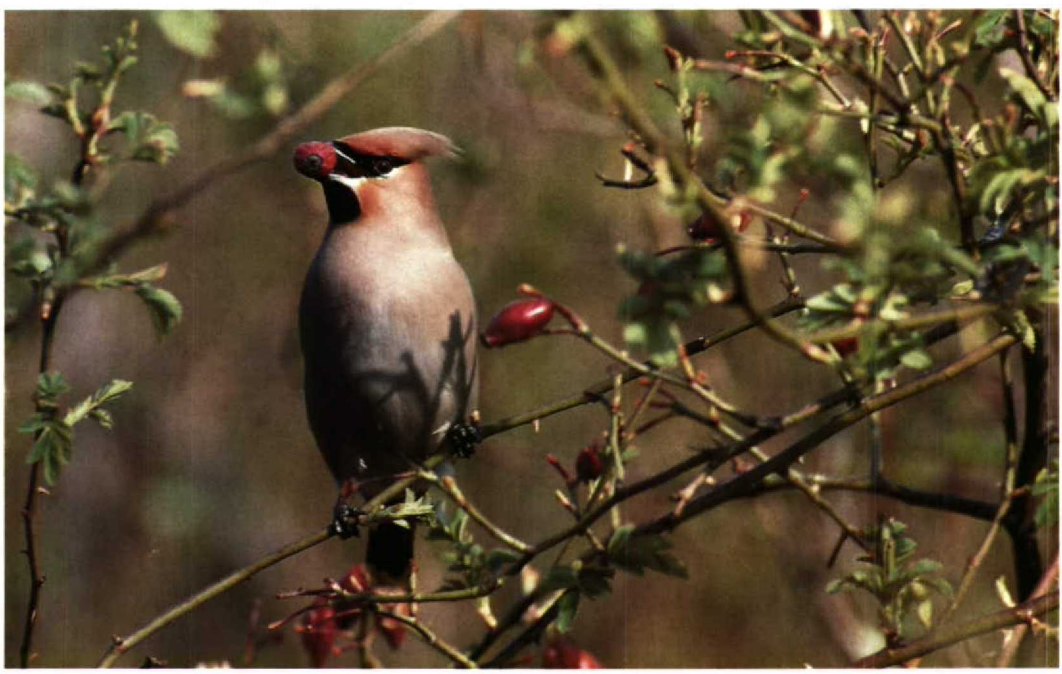

maar tot ver in april werden enkelingen of kleine groepjes gezien. **Steltkluten** *Himantopus himantopus* verschenen te Vlissingen Z op 24 en 25 april en op de Molenplaat Nb op 28 april. Aan de Ibisweg Fl werd op 24 april al een **Morinelplevier** *Charadrius morinellus* opgemerkt. Het 30-tal meldingen van **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* is waarschijnlijk maar een klein deel van het aantal dat werkelijk in ons land rondhangt. **Geelpootmeeuwen** *L cachinnans* waren er bij de Braakman Z op 26 maart, bij Amstelveen Nh op 31 maart en bij Erlecom Gld op 13 april. Op drie mijl ten westen van Den Helder Nh werd op 3 maart een adulte **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* gemeld. Dit kan niet het exemplaar van de Brouwersdam Zh geweest zijn want die werd daar op dezelfde datum nog gezien. Andere exemplaren waren er in IJmuiden op 12 april en langsvliegend bij Parnassia in de Kennemerduinen Nh op 13 april. Een **Reuzenstern** *Sterna caspia* passeerde Breskens op 26 april. Langs de Zuidpier van IJmuiden zou op 17 februari en op 3 maart een **Zwarte Zeekoet** *Cepphus grylle* gezeten hebben.

KOEKOEKEN TOT GORZEN Een typisch geval van 'jammer' was de **Kuifkoekoek** *Clamator glandarius* die op 4 april dood werd aangetroffen in Lelystad Fl. Er werden aardig wat **Hoppen** *Upupa epops* vastgesteld. Al op 17 maart zat er een exemplaar in De Meern U. Andere Hoppen waren er in Denekamp O op 12 april, in Zoetermeer Zh op 13 april, in de AW-duinen Nh op 15 april, in Wierden O op 27 en 28 april en in Scheveningen Zh op 29 april. **Draaihalzen** *Jynx torquilla* verschenen op de Haarlerberg O op 14 april, bij het Oostvoornse Meer Zh op 27 april, in Doetinchem Gld op 28 april en in Geldrop Nb op 29 april. Bij Breskens werd weer eens een 'doos' **Roodstuitzwaluwen** *Hirundo daurica* opengetrokken. Exemplaren werden gemeld op 11, 13, 24 en 27 april. Een interessante waarneming is die van een **Grote Pieper** *Anthus richardi* die op 28 april overvloog bij Castricum Nh. Vanaf 11 april werden al 11 doortrekkende **Duinpiepers** *A campestris* gezien. Op 16 en 17 maart zou zich in Lelystad-Haven Fl een **Roodkeelpieper** *A cervinus* hebben bevonden. Andere meldingen waren er op 13 april op Schiermonnikoog Fr en op 24 april te Breskens. Een mannetje **Citroenkwikstaart** *Motacilla citreola* fleurde op 29 april korte tijd de dijk bij Breskens op. **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* verbleven in Almere-Stad Fl van 4 maart tot 5 april (maximaal zes), in Groningen op 7 maart (zeven), in Wageningen op 8 maart, in Elburg Gld van 16 tot 18 maart (maximaal 23), in Assen D van 12 tot 27 maart (20), in Oldenbroek Gld van 21 tot 29 maart (maximaal 22) en in 't Harde Gld op 7 en 8 april (15). Zes exemplaren die van 22 tot 24 april in Zeist U zaten waren waarschijnlijk dezelfde zes die op 16 april in De Bilt U werden gezien. De **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* van de AW-duinen werd daar op 6 maart nog gezien. In de Eemshaven Gr werd op 12 april een mannetje **Blonde Tapuit** *Oenanthe hispanica* geclaimd. De **Rotskruiper** *Tichodroma muraria* was aanwezig op het terrein van de Vrije Universiteit in Amsterdam-Buitenveldert tot 26 maart en verhuisde daarna naar de Augustinusparochie in Amstelveen van 29 tot 31 maart. De laatste waarneming van de vogel was op 5 april maar nu weer op het VU-complex. Gelet op de voorlopige berichten met betrekking tot de aantallen territoria van **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* lijkt het erop dat dit jaar bijzonder goed gaat worden. Tot begin april werden op vele heiden en andere geschikte terreinen **Klapeksters** *Lanius excubitor* gezien. Op 15 april zat er nog een exemplaar in de AW-duinen. c 35 **Europese Kanaries** *Serinus serinus* werden gemeld vanaf 24 maart waarvan alleen al 22 exemplaren bij Breskens. Van 15 tot 21 april verbleef een paartje **Witbandkruisbekken** *Loxia leucoptera* bij Beekbergen Gld. Met betrekking tot **Grote Kruisbekken** *Loxia pytyopsittacus* kan vermeld worden dat op enkele plekken in Nederland broedpogingen worden ondernomen. Al op 21 april zong er een **Roodmus** *Carpodacus erythrinus* aan de Knardijk. **Ortolanen** *Emberiza hortulana* vlogen langs Breskens op 25 en 29 april en langs Parnassia in de Kennemerduinen op 27 april. Op 27 april zong een exemplaar in de Kil van Hurwenen Gld. Een opmerkelijke vondst was het zingend mannetje **Bosgors** *E rustica* bij Breda Nb. Helaas was de vogel later op die dag alweer verdwenen. Een mogelijke **Dwerggors** *E pusilla* vloog over bij Dordrecht Zh op 29 maart. Tussen 13 maart en 27 april werden 10 **Grauwe Gorzen** *Miliaria calandra* gezien bij Breskens. Op 20 april zaten er vier bij Ophemert Gld.

Eugène van der Burg, Vliestroom 147, 2401 VD Alphen aan den Rijn, Nederland
Ruud M van Dongen, Albertusstraat 4, 5261 AD Vught, Nederland
Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist, Nederland

DB Actueel

Oehoe bij Arnhem In maart 1990 werd Burgers' Dierenpark bij Arnhem Gld plotseling een Oehoe *Bubo bubo* rijker. Het ging echter niet om een kooivogel maar om een ongeringde wilde Oehoe die zich zeer aangetrokken voelde tot de luid roepende dierentuin-Oehoes. Het vrouwtje nestelde tegen het hek van de kooi en legde tweemaal twee onbevruchte eieren. In beide gevallen werden de eieren kapot gepikt door Eksters *Pica pica*. Na deze mislukte 'broedpoging' verdween de Oehoe niet. Integendeel. Toen de kooivogels jongen kregen, begon

ze fanatiek voedsel aan te slepen. Ook in de zomer bleef ze in en nabij het park rondhangen. Dit bleek vooral uit de vele prooiresten die rond de uilenkooi werden aangetroffen, vooral van egels *Erinaceus europaeus*; men vond zelfs een flamingo-poot. Ook verdwenen er opvallend veel fel gekleurde mannetjes eenden uit de parkvijvers.

In maart 1991 verscheen de Oehoe opnieuw in het park en legde twee, wederom onbevruchte, eieren. Voordat de Eksters de eieren kapot konden pikken werden zij veilig gesteld. Het legsel is opgenomen in de collectie van het Nationaal Natuurhistorisch Museum te Leiden Zh. Vervolgens werd besloten het park ditmaal te beschermen tegen deze ongenode 'gast aan tafel', en de Oehoe werd gevangen. Ze werd overgebracht naar Zuid-Limburg in de hoop dat zij daar met een mannelijke soortgenoot in contact kan komen.

Orpheusspotvogel op Schiermonnikoog In de ochtend van 31 mei 1991 werd lands het Kronkelpad op Schiermonnikoog Fr een halve seconde lang de zang gehoord van een 'hippocephalus', die door één van de waarnemers, nadat hij eerst van zijn fiets was gevallen, direct gedetermineerd werd als een Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta*. Een half uur stilte daarna zaaide toch weer enige twijfel en deed de waarnemers weer vertrekken. Bij terugkeer in de middag zong de vogel iets frequenter, voldoende om de boude aanvankelijke determinatie te bevestigen. De zang kon uitgebreid op de band worden vastgelegd. Hoewel slechts af en toe een glimp van de kortvleugelige spotvogel kon worden opgevangen, verborgen als deze zat in de toppen van meidoorns en steeds op weg naar een andere top, sloot vergelijking met andere bandopnames iedere vergissing uit. De volgende ochtend zong de vogel uitbundig en liet zich voldoende zien om de waarneming met een beschrijving te completeren. Het betreft (indien aanvaard) het negende en meest noordelijke geval voor Nederland en het eerste voor Schiermonnikoog.

Bijeneters te Kreileroord Op donderdag 23 mei 1991 ontdekte Laurens van der Vaart om 9:30 vanuit zijn school te Kreileroord Nh een groep van negen Bijeneters *Merops apiaster* terwijl deze foerageerden boven het plaatselijke voetbalveld. Gelukkig bleven de vogels een aantal dagen in het dorp rondhangen zodat een groot aantal vogelaars ervan kon genieten. De Bijeneters waren aanwezig tot dinsdag 28 mei; op deze dag werden ze na 17:30 niet meer waargenomen.

Tijdens hun verblijf overnachtten de vogels meestal langs de Oosterterpweg, in de hoge bomen achter huisnummer 34. In de tuin van dit huis bevonden zich een aantal bijenkasten waarvan de Bijeneters in de vroege ochtend hun ontbijt genoten.

Het was niet de eerste keer dat een zo grote groep Bijeneters in Nederland werd waargenomen. Er zijn waarnemingen van meerdere overtrekkende vogels zoals een groep van 15 op 27 juli 1987 in Flevoland en een groep van 14 te Huizen Nh op 17 mei 1989.

Bijeneters zijn in Nederland meerdere malen tot broeden gekomen. De laatste keer was op Texel Nh in 1983 toen van de vijf uitgebroede jongen er helaas maar één is groot geworden (cf Dutch Birding 6: 58-61, 1984).

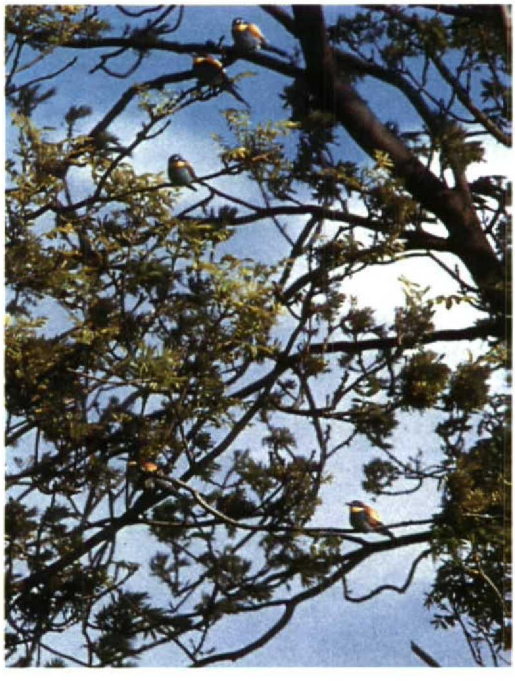

121 Bijeneters *Merops apiaster*, Kreileroord, Noordholland, mei 1991 *(Laurens van der Vaart)*

Succesvolle 'big-day' Op zondag 19 mei 1991 hielden Max Berlijn, Tom Kompier, Teus Luijendijk en Arnold Meijer een 'big-day'. Zij wisten in 24 uur 158 vogelsoorten binnen de Nederlandse grenzen waar te nemen. Hiermee bereikten zij de tweede plaats op de lijst van in Nederland gehouden 'big-days'.

Het record staat nog steeds op naam van Bert Pieterson, Jowi de Roever en Wim van der Schot. Zij wisten op 15 mei 1989 160 soorten te zien of te horen. Ditzelfde team, aangevuld met Martin van den Berg, bezette tot nu toe ook de tweede plaats op de lijst, met 157 soorten op 14 mei 1988, maar is nu dus naar de derde plaats verwezen.

Het houden van een succesvolle 'big-day' vereist een goede voorbereiding èn een goede kennis van het reglement. Zo mag er niet met 'verklikkers' gewerkt worden (dit zijn mensen die bij een bepaalde vogel de wacht houden om deze aan de deelnemers aan te wijzen) en moet tenminste 95% van het totale aantal soorten door alle deelnemers zijn waargenomen.

Dikwijls ontbreken onverwachte soorten op de lijst van een 'big-day'; zo miste in 1989 het team van de lijstaanvoerder de Watersnip *Gallinago gallinago* en het team van 1991 Goudhaan *Regulus regulus* en Braamsluiper *Sylvia curruca*.

SWIFT, Objectief het verst.

SWIFT

Niet alleen professionals kiezen voor kijkers van Swift. Maar ook mensen die oog hebben voor kwaliteit tegen een scherpe prijs. Swift staat voor Amerikaans-Japanse toptechniek en een perfekte optiek. De bouw is zeer solide. Vandaar de unieke garantie. Vandaar ook aanbevolen door Vogelbescherming (de Cameo en Audubon). Dat zegt heel wat. Neem eens een kijkje. Dan ziet u 't meteen.

SWIFT®

Importeur Benelux:
Technolyt BV Wormerveer Tel. 075-282204

DUTCH BIRDING

Tweemaandelijks tijdschrift voor elke fervente vogelaar!

Schrijf voor informatie naar:
Dutch Birding, Postbus 75611,
1070 AP Amsterdam

WESTERN BIRDS

A quarterly journal of field ornithology for active birders and professional ornithologists

- *Bird identification articles* written by experts and rigorously reviewed by editorial board
- *Generously illustrated* by leading amateur and professional artists and photographers
- Articles and photographs documenting *rarities* and *range* extensions
- *Studies* of bird distribution, abundance, behavior, migration and ecology

WESTERN BIRDS also announces:

- WFO sponsored *pelagic trips*
- Annual conventions including field trips and bird identification presentations

To become a WFO member and receive *WESTERN BIRDS* send $14.00 ($17.00 outside U.S.) annual dues payable to Western Field Ornithologists-D, c/o Howard Cogswell, 1548 East Ave., Hayward, CA 94541, U.S.A.

Subscribers to *Dutch Birding* can claim 25% off a *Britisch Birds* subscription.

The monthly journal for every birdwatcher

British Birds

. . . full of variety . . .
well illustrated . . .
always readable .

Why not give 'BB' a try?

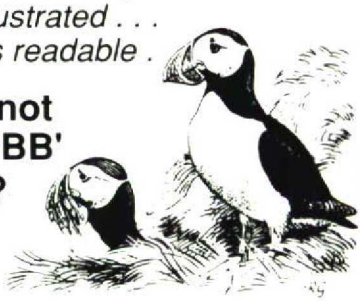

Ask for a free sample copy from Mrs. Erika Sharrock, Fountains, Park Lane, Blunham, Bedford.

DUTCH BIRDING TRAVEL-REPORTS SERVICE

- When you are planning a birding trip or holiday abroad, ask for recent reports of fellow birdwatchers
- Many items available, in English as well as in Dutch
- Reasonably priced (non-profit base)
- All kinds of bird, nature and travel-reports urgently required

For a free (only p&p costs) catalogue and other information, please contact:

DIRK DE MOES

POSTBUS 94

3956 ZS LEERSUM

THE NETHERLANDS

TEL: 03430 - 17115

de Wandelwinkel
landkaarten- en reisboekhandel

voor o.a. trekking, fietsen, alpinisme, kanoën, verre reizen en natuurstudie

ook gespecialiseerd in vogelboeken en plantengidsen

de Wandelwinkel
landkaarten- en reisboekhandel

Bergkerkplein 5, 7411 EN Deventer
open di t/m za 10-18 & do 19-21
telefoon 05700-15077

Oriental Bird Club

The Club's region of interest embraces the entire Indian Subcontinent, South East Asia, the Philippines, Taiwan and much of Indonesia and China.

It is open to all ornithologists throughout the world who share an interest in the region's birds and their conservation.

Members receive two Bulletins and a journal 'Forktail' annually, keeping them in touch with the latest developments in Oriental ornithology.

JOIN TODAY

Membership costs £9 (US $15) per annum, or for nationals living in countries within the Oriental region £6 (US $10) per annum.

Write for details or to join (enclosing your fee) to The Membership Secretary, Oriental Bird Club, c/o The Lodge, Sandy, Bedfordshire, SG19 2DL, United Kingdom.

BELGIAN BIRDING MAGAZINE

DRIEMAANDELIJKS VOGELTIJDSCHRIFT VOOR ALLE VOGELKIJKERS

Artikels m.b.t. morfologie,taxonomie,trekgewoonten,gedrag, voorkomen,bescherming, status en nog veel meer over Belgische en West-Palearctische vogels.

Identificatievaria:determinatie van zowel zeldzame als meer frequente vogels.

Recent nieuws over schaarse en zeldzame vogels in België.

rijk geïllustreerd met foto's en tekeningen

Abonneer u vandaag nog door storting van:
400 Bfr. (België) 500 Bfr. (Buitenland)
op bankrek. 833-4036621-30 of postrek. 000-1621909-69
tnv. **BBM, Oudestraat 18-20 2610 WILRIJK.**

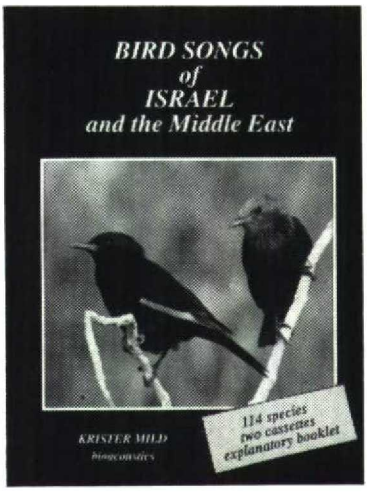

Order it by paying 235 Swedish Kronor into Swedish postal giro 463 93 22 - 9, or send cheque or international money order or even cash ($, £, DM and SEK only) directly to Krister Mild, Kopparvägen 23, 175 72 Järfälla, Sweden.

OUDE NUMMERS/BACK ISSUES

De volgende nummers zijn nog leverbaar:
The following issues are still available:

Vol 1: 2/3	(1979)	NLG 2.50	Vol 9: 4	(1987)	NLG 2.50
Vol 2: 1	(1980)	2.50	Vol 10: 1	(1988)	5.00
Vol 3: 2	(1981)	2.50	Vol 10: 3	(1988)	5.00
Vol 4: 1	(1982)	2.50	Vol 10: 4	(1988)	5.00
Vol 4: 2	(1982)	2.50	Vol 11: 2	(1989)	5.00
Vol 4: 3	(1982)	2.50	Vol 11: 3	(1989)	5.00
Vol 4: 4	(1982)	2.50	Vol 11: 4	(1989)	5.00
Vol 5: 1	(1983)	2.50	Vol 12: 1	(1990)	5.00
Vol 5: 2/3	(1983)	2.50	Vol 12: 3	(1990)	7.50
Vol 5: 4	(1983)	2.50	Vol 12: 4	(1990)	5.00
Vol 6: 2	(1984)	2.50	Vol 12: 5	(1990)	5.00
Vol 8: 3	(1986)	2.50			

Prijzen exclusief porto / *prices excluding postage*

NB: Bij afname van 10 of meer exemplaren wordt geen porto in rekening gebracht!
When ordering 10 or more copies, no postage will be charged!

Besteladres / *orders to be addressed to*:
Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland / *Netherlands*

Betaling na ontvangst van acceptgiro / *payment upon receipt of invoice*

IS DIT DE TOEKOMST VAN ANTARCTICA?

Antarctica moet onaangetast blijven en Greenpeace voert daar aktie voor. Zoals altijd doen we dat zonder geweld. Maar zonder uw hulp zijn we nergens. Word daarom ook donateur van Greenpeace. Uw gift helpt ons echt enorm.

Ik help Greenpeace en word donateur. Als ik minimaal een tientje stort, krijg ik bovendien 4 x per jaar de Greenpeace kwartaalkrant. Deze bon gaat naar: Greenpeace Nederland, antwoordnummer 10734, 1000 RA Amsterdam.
Bellen mag ook: 020-261877.

GREENPEACE

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

ZONDER UW HULP ZIJN WE NERGENS.

Advertentieruimte aangeboden door *Dutch Birding*

Dutch Birding

Postal address Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

Fax address Dutch Birding, c/o IVN (Paul Böhre), Amsterdam, Netherlands, +31-206266091

Editorial secretariat Gerald Oreel (+31-206730710)

Editors Arnoud van den Berg, Tom van der Have, Graham Holloway, André van Loon, Gerald Oreel, Frank Rozendaal and Hans Schekkerman; DB Actueel: Max Berlijn, Ruud van Dongen and Jaap Eerdmans

Photographic editor René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Netherlands (+31-104508879)

Production and lay-out André van Loon (+31-206997585) and René van Rossum

Advertising Roy de Haas (+31-324062819)

Editorial assistants Klaas Eigenhuis, Ted Hoogendoorn, Edward van IJzendoorn, Karel Mauer and Hans van der Meulen

Subscriptions 1991: NLG 45 (Netherlands) or BEF 900 (Belgium) annually; NLG 50 (other countries inside Europe) and NLG 55 (countries outside Europe). Giro account (Netherlands) 41 48 343; giro account (Belgium) 000 1592468 19; bank account 54 93 32 065 of Algemene Bank Nederland (Amsterdam). Accounts are in name of Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands. Payment may also be made by Access, Eurocard, MasterCard or Visa credit card. Please indicate account number and expiry date and append signature. Note: This method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.

For subscriptions, information and changes of address, please write to: Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes articles and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Netherlands and Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region.

Manuscripts should be typewritten with double line-spacing and wide margins on both sides.

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editorial secretariat.

Dutch Birding Association

Address Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

Board Paul Knolle (president), Enno Ebels (secretary), Arnold Veen (treasurer), Paul Böhre (public relations), Arnoud van den Berg, Roy de Haas, Peter Meijer, Gerald Oreel and Frank Rozendaal

Board assistants Eugène van der Burg, Ron van den Enden, Leo Heemskerk, Ferry Ossendorp, Wim van der Schot, Kees Tiemstra, Dieuwke van der Veen and Peter van der Wolf

Travel-report service Dirk de Moes, Dartheideweg 2, 3956 NN Leersum, Netherlands (+31-343017115)

Dutch Rarities Committee

Address CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Netherlands

Members Arnoud van den Berg (chairman), Pieter Bison (secretary +31-206715783), Rolf de By (archivist), Klaas Eigenhuis, Gerald Oreel, Cock Reijnders, Kees Roselaar and Gerard Steinhaus; SOVON representative: Ruud van Dongen

© 1991 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Albédon/Klop BV, Postbus 3211, 2220 CE Katwijk, Netherlands

Dutch Birding

Jaargang 13 nummer 3 juni 1991 *Volume 13 number 3 June 1991*

Artikelen
81 Jufferkraanvogels bij Asten in augustus-september 1989 *Max Berlijn*
83 Grijze Strandloper in Oostvaardersplassen in juni 1989 *Lammert van der Veen*
86 Spotlijster op Schiermonnikoog in oktober 1988 *Enno B Ebels*

Mededelingen
90 Distinguishing Demoiselle Crane from Crane *Magnus Ullman*
93 Blue-winged Teal in Egypt in March 1990 *Gerhard Nikolaus & Rob van Westrienen*
95 Pectoral Sandpiper in Egypt in May 1990 *Frans Schepers, Olivier Pineau, Rienk Geene & Abdelaziz I Abdelsamad*
96 Vondst van coracoid van Reuzenalk op Maasvlakte in april 1981 *Erwin J O Kompanje & Niek C Kerkhoff*
98 Brown-throated Sand Martins in Egypt in April 1990 *Hans Schekkerman & Rob van Westrienen*
100 Sexual dimorphism in Graceful Warbler in Egypt *Hans Schekkerman*

Brieven
102 Western border of non-breeding range of Brown-headed Gull *W (Ted) Hoogendoorn*
104 Record of Brown-headed Gull in Israel in May 1985 *W (Ted) Hoogendoorn*

Mystery photographs
106 Mystery photograph 40: Arctic Skua *Arnoud B van den Berg*

108 **Corrigendum**

Recensies
109 *Les oiseaux de Charente* door J-P Sardin *André J van Loon*

Aankondigingen
109 Club voor Natuurgeluiden Registratie; Ornithological Society of Egypt; Tiende veldornithologisch jaarboek van Noord-West-Vlaanderen

DBA-nieuws
110 DB Pelagic trips 1991; Meer nieuws over de 'Euro Bird Week'; More news about the 'Euro Bird Week'

Verzoeken
111 Atlas of the breeding birds of Greece; Identification of nightjars; Vogelfoto's Göksu delta

Recent WP reports
112 Recent WP reports: January and February 1991 *Gerald J Oreel*

Recente meldingen
115 Recente meldingen: maart en april 1991 *Eugène van der Burg, Ruud M van Dongen & Peter W W de Rouw*

DB Actueel
119 Oehoe bij Arnhem; Orpheusspotvogel op Schiermonnikoog; Bijeneters te Kreileroord; Succesvolle 'big-day'

Tekeningen
86 Spotlijster *Mimus polyglottos (Gerald Driessens)*

Abstracted/indexed in: Auk, Ecological Abstracts, Emu, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ibis, Wildlife Review, Zoological Record